

Naročnina
za državo SHS:
za mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENECE

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratom:
Enostolpna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnništva 528.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Slovenska duhovščina z narodom.

V cerkvi in izven cerkve ima vse delovanje katoliškega duhovnika edino ta cilj, da bi se uresničila vsakdanja molitev vsega krščanstva: Pridi k nam Tvoje kraljestvo! Z budnim očesom motri vse dogodke in pokrete v svojem delokrogu, vedno skrbeti, da bi ne bila ovirana uspešnost njegovega visokega poslanstva. V dobi velikanskega razmaha združevanja in koaliranja človeške družbe za kulturne, politične in gospodarske smotre mora katoliški duhovnik, ako hoče vsestransko vzorno vršiti svoje zvanje, posebno pozornost obračati na raznolike organizacijske tvorbe. Nobena mu ne sme motiti visokih ciljev njegovega pastirskega delovanja. Kjer mu je sovravniki upadel med njegovo čredo, mora brzo in vestno poskrbeti za odpravo. Vse organizacije, od navidežno nedolžnega tamburaškega društva do vključno politične stranke morajo biti takšne, da ne ovirajo visokih ciljev njegovega poklica in da jih lahko s mirno vestjo priporoča svojim vernikom. In kjer jih ni, jih mora brezuslovno pod vodstvom ali s pomočjo svojih zavednih vernikov ustvariti. Notranja struktura vsega organizatoričnega dela mora biti iz enega liva, da se lahko vsak katoličan v njem svobodno izživlja brez nevarnosti za svoje versko življenje.

Zato se po celem kulturnem svetu katoliška duhovščina in katoliško ljudstvo tudi politično organizira po teh vidikih. In kjer se ne, — teh slučajev je jako malo — tam to ali ni potrebno, ker so vse stranke pravilno orientirane kakor na Angleškem, ali pa je v veliko škodo krščanske ideje same kakor na Francoskem. Na Slovenskem duhovščina in ljudstvo nikdar nista dvomila, da je njuno mesto v SLS.

Glede slovenske duhovščine so se zadnji čas raznesli glasovi, da je začela opuščati te vidike za svojo politično orientacijo. Kdor je poznal njen idealizem, je vedel, da prihajajo ti glasovi od ljudi, ki bi radi zanesli zmešnjavo in malodušnost v njune vrste in v vrste z njo tesno združenega katoliškega slovenskega ljudstva, ki preživlja sedaj najhujše čase političnega zapostavljanja in gospodarskega propadanja. A da se tudi ad oculos dokaže neresničnost teh glasov, uprizorilo je vodstvo SLS v teku zadnjih dveh tednov zborovanje slovenskih duhovnikov v Celju, Mariboru, Ljubljani, Novem mestu in na Raki. Povsod je slovenska duhovščina odločno in soglasno, poudarjamo soglasno, izjavljala, da — kljub izstradalni in kulturnobojni politiki sedanjih vladnih strank proti njej — ne zapusti slovenskega ljudstva v borbi za njegove narodne ideale in gospodarske potrebe, ampak da se čuti eno in nerazdružljivo s slovenskim narodom in njegovih željah, v njegovih borbah, a tudi v trdni nadi na končno zmago. Niti trenutek ni naša duhovščina pomišljala, da je njena dolžnost, deliti s slovenskim narodom tudi njegovo bridko usodo! Kdor je raznašal druge glasove, je delal krivico resnici in duhovščini!

Z izstradalno in kulturnobojno politiko proti katoliški cerkvi in njenim duhovnikom hočejo sedanje vladne stranke omajati trdno talango za svoj obstoj in svojo bodočnost se borečega slovenskega naroda ter s tem oslabilo odporno silo najprej slovenske duhovščine in nato vsega slovenskega naroda. Da se jim to ne bo posrečilo, se je sijajno pokazalo na zgoraj naštetih duhovniških zborovanjih. A slovenska duhovščina tudi ni voljna mirno gledati, kako se večina njenih članov izroča bedi in gladovanju, kako se njenim kulturnim ustanovam izpodjedajo življenjski pogoji in kako se celo veronauk izpodriva iz naših šol. Uporabili bodo vsa sredstva, ki jim jih dajejo ustava, zakoni in svobodna agitacija na razpolago, da pridejo zopet do kruha in do prave svoje cerkve. Tudi v tem oziru se je potazala na vseh omenjenih zborovanjih popolna soglasnost in enodušna odločnost.

V Celju se je vršilo duhovniško zborovanje dne 21. sept. t. l. pod predsedstvom bradovškega dekana g. M. Medveda. Govorili so dr. Korošec, dr. Hohnjec, Fr. Smodej in V. Pušenjak. — V Mariboru je bilo zborovanje dne 28. sept. Predsedoval je mons. dr. Ant. Jerovšek, a govorili so dr. Korošec, dr. Kulovec in K. Škulj. — V Ljubljani se je zbralo

Radić zopet v Belgradu.

V AVDIJENCI PRI KRALJU. — POJDE TUDI NA GROB KRALJA PETRA. — ZABAVA S ČASNIKARJI. — »AKO NOČE PAŠIĆ, HOČE NAROD« — DA POSTANE RADIĆ POD-PREDSEDNIK VLADE.

Belgrad, 7. 10. (Izv.) Politično življenje je v Belgradu danes s prihodom S. Radića znatno oživilo. S. Radić je dospel davi ob pol 8. z zagrebškim vlakom. Z njim je prišel tudi minister za pošte Superina. Radić je prišel s svojo soprogo Marženko in s tajnikom HSS Košutićem. Nadalje so prišli v Belgrad tudi nekateri njegovi poslanci Vandekar, Znidarić in Kežman, ki se je par let mudil v Ameriki.

S. Radić se je podal na stanovanje ministra Pavla Radića.

Ob 10. predpoldne je bil S. Radić sprejet od kralja v avdijenci, ki je trajala dve uri. Po avdijenci je dal Radić časnikarjem naslednjo izjavo:

»Smatral sem za potrebno, da kralju pred njegovim odhodom v Topolo razložim svoje nazore o mnogih važnih vprašanjih in o zakonskih načrtih, kakor je med drugim zakonski načrt o občinah. Želi se, da bi se parlamentarno delo nadaljevalo s hitrim tempom in v duhu sporazuma. Kralju sem razložil, da je ljudstvo sporazum sprejelo z navdušenjem. Govoril sem mu o gospodarskih in prometnih vprašanjih naše države. Razložil sem mu svoje nazore o reševanju izseljeniškega vprašanja. Razložil sem potrebo, da se v ministrstvu za zunanje zadeve osnuje izseljeniški odsek, kateremu bi stal na čelu drž. podtajnik. Govoril sem o posojilu. Mislim, da bi se moralo to posojilo dobiti med bogatimi izseljenci Amerike. Tako bi dobilo posojilo bolj interni karakter. Posojilo bi se porabilo za prometne in gospodarske potrebe.

Sedaj nameravam pričakati ministrskega predsednika Pašića. Ako ga dva ali tri dni še ne bo v Belgradu, bom odšel v Topolo, da položim venec na grob kralja Petra.

Moj vstop v vladu je gotova stvar. Gre samo še za modalitete. Posle je treba hitro do-

Volitev župana v šent Vidu nad Ljubljano.

Včeraj je bil v št. Vidu nad Ljubljano izvoljen za župana g. Valentin Babnik, za podžupana pa g. Andrej Kregar, oba odločno pristaša SLS. Izvoljenih je bilo dalje 7 občinskih svetovalcev, ki so vsi pristaši SLS. Vse nasprotne stranke: radikali, samostojni kmetje, demokrati in socialisti so nastopili pri volitvi združeno in oddali — prazne listke. Volitev se je vršila v Mednem. Ker se je čulo, da bodo naši pristaši proslavili izvolitev župana, je prišlo tja polno orožnikov. Pa je bilo vse mirno in nič se ni pripetilo.

Iz finančno-ekonomskega odbora.

Belgrad, 7. okt. (Izv.) Finančno-ekonomski odbor ministrov je na današnji seji sklenil več stvari. Med drugim, da si more monopolna uprava nabaviti v Smirni pet tisoč kilogramov turškega tobaka za mešanje. Istotako je odbor ministrov določil, da se mora monopolna uprava pri nabavi soli in tobaka v inozemstvu posluževati ladij naših zastav. Dalje se je sklepalo o papirni tovarni Milana Vape. Ta tovarna je bila v zvezi z državo. Zveza se bo sedaj razdrila. O tem vprašanju bo odbor še pozneje sklepal.

KRALJ JE ODŠEL V TOPOLO.
Belgrad, 7. 10. (Izv.) Popoldne ob 1. je kralj odpotoval v Topolo, kjer ostane do 15. t. m.

TRDEN POLOŽAJ JMO.
Belgrad, 7. okt. (Izv.) Poslanci JMO so imeli v svojih volivnih okrajih velike shode. Ob priliki vrnitve je Spaho izjavil, da ljudstvo z navdušenjem izraža zaupanje politiki njegove stranke. Izrazil je prepričanje, da bodo njegovi pristaši tudi nadalje trdno ostali v njegovih vrstah.

UREDBA O SELITVAH DRŽ. URADNIKOV.
Belgrad, 7. okt. (Izv.) Uredbo o selitvah drž. uradnikov prav različno komentirajo, to pa radi tega, ker je bila izdana pred uradniškim zakonom. Fin. minister je podrejenim organom ukazal, da naj izdelajo novo uredbo, ki bo prišla v par dneh pred fin. odbor.

AVSTRIJA VRAČA ODNESENE STVARI.
Belgrad, 7. okt. (Izv.) Danes je prispelo v Belgrad 5 vagonov aktov in knjig, ki so jih Avstrijci zbrali in odnesli na Dunaj. Sedaj so jih vrnili. Ti akti in knjige se bodo vrnile na mesta, kamor spadajo.

Dogodki v Maroku.

Pariz, 7. okt. (Izv.) Abd-el-Krim se nahaja sedaj v Targistu. Svojega vnaneja ministra je dal Abd-el-Krim ustreliti, ker ga je slabo informiral o položaju.

Nezadovoljstvo z Baldwinom.

London, 7. okt. (Izv.) Z ozirom na bližajoči se kongres konservativne stranke ugotavljajo listi, da je velik del konservativne stranke z Baldwinom jako nezadovoljen in da zahteva njegov odstop od vodstva stranke.

HINDENBURG IN ČICERIN.

Berlin, 7. okt. (Izv.) Predsednik Hindenburg je danes sprejel Čicerina v avdijenci. Berlin, 7. oktobra. (Izv.) Pogovor med Hindenburgom in Čicerinom se je sukal edinole okoli gospodarskih in kulturnih vprašanj. O aktualnih političnih vprašanjih nista govorila.

ČICERIN V MERANU.

Rim, 7. okt. (Izv.) »Bozener Nachrichten« poročajo, da pride Čicerin v kratkem v Meran, kamor je že odpotoval ruski poslanik v Rimu, da vse pripravi za Čicerinovo bivanje.

PRASKI NADSKOF TEŽKO BOLAN.
Praga, 7. okt. (Izv.) Praski nadškof dr. Kordač je nevarno obolel.

Kupujte srečke
Dij. podp. društva v Ljubljani!

Coolidge za razorožitev.

Newyork, 7. okt. (Izv.) V Omahi je govoril predsednik Coolidge in rekel med drugim: »Udeležba Amerike v svetovni vojni je rešila mnogo dobrin civilizacije. Jaz sem za oboroževanje do gotove meje, kajti tako se

še nikdar ni oborožil noben narod, da bi mogel z gotovostjo računati na zmago. Razorožitev je pa mogoča le dogovorno in sporazumno med vsemi narodi. Na mesto sovražstva mora stopiti spravljivost, pa bo šlo.«

Konferenca v Locarnu.

INDISKRECIJE. — JAVNO MNENJE. — NEMŠKE TEŽAVE.

Locarno, 7. oktobra. (Izv.) Druga seja konference je bila jako kratka, ker je bil dr. Stresemann še vedno nekoliko slab. Največ so govorili o indiskrecijah nekih italijanskih listov, ki so poročali, da je belgijski zastopnik Vandervelde stavil neki predlog, ki bi bil za Francijo žaljiv. Konferenca je znova naložila svojim članom najstrožjo molčečnost. Razpravo o jamstveni pogodbi za zapadne meje so danes pričeli, ne pa še končali. Vandervelde je z ozirom na indiskretna poročila nekih italijanskih listov izjavil, da je vse, kar je predlagal, predlagal po sporazumu z Briandom, da torej ne more biti govora o kaki žalitvi Francije.

Locarno, 7. oktobra. (Izv.) Nemška delegacija poskuša doseči razne uspehe s tem, da neprestano opozarja na javno mnenje v Nemčiji, na katero se mora delegacija ozirati. Francozi so nemški delegaciji odgovorili, da mora v takih slučajih pač vsaka vlada biti tako močna, da javno mnenje v svoji deželi toliko obvladuje, da mu dopove, da je treba biti pripravljen tudi na popuščanje, sicer so vsaka pogajanja nemogoča.

dne 30. sept. nad 150 duhovnikov. Shodu je predsedoval g. kanonik-stolni župnik dr. Klinar. Govorili so dr. Korošec, dr. Kulovec, K. Škulj. — V Novem mestu se je vršilo zborovanje dne 1. okt. Predsedoval je g. kanonik Porenta. Govorili so isti kakor v Ljubljani. — Dne 5. t. m. se je vršilo poslednje zborovanje v Raki, predsedoval mu je g. župnik Zupanc. Govorili so dr. Korošec, Fr. Smodej in K. Škulj. — Na vseh shodih so posegli mnogi udeleženci v razgovor.

Locarno, 7. okt. (Izv.) Danes dopoldne ob 11. sta se v nekem hotelu v okolici Locarna sestala nemški državni kancler dr. Luther in francoski zunanji minister Briand ter konferirala tričetrt ure. To je prvi slučaj, po vojni, da se je Briand sestel z nemškim državnikom na kraju izven konference.

Dr. Ivan Šusteršič.

Sinoči ob 10. uri je umrl dr. Ivan Šusteršič.

Vest ni prišla čisto nenadoma, ker je bolehal že več časa in ga je pred nekaj dnevi v Radencih, kjer je iskal zdravja, zadela kap, vendar je vsakogar, ki pozna njegovo tragično usodo, novica o smrti globoko pretresla. Končno in čisto objektivno sodbo o njegovem pomenu za naš narod bo mogel pisati zgodovinar čez desetletje, ko bo nemoten od dnevnih viher, motril kritično usodno dobo zadnjih let pred svetovno vojno in poranjanje jugoslovanske države, danes moramo izreči le delno sodbo, kakor jo narekuje občutek, da je preminul mož, ki je četrt stoletja odločilno vplival na naš narodni razvoj. — Marsikaka njegova sodba je bila ostra, premnogo mučnih obsodb je bilo o njem izrečenih — naj bi bilo ob zamahljanju smrtno kose obojih konec.

Ni dvoma, da je dr. Šusteršičev nastop pojav močne osebnosti. Vtisnil je svoj pečat razvoju katoliško-narodne stranke in za mnogo časa enako razvoju Slov. ljudske stranke. Zgodovinar katoliške akcije med Slovenci ne bo mogel mimo njegovega imena, ne da bi ocenil kot uspešno njegovo žilavo delo za uveljavljanje katoličanstva v naši javnosti. Strasten in discipliniran strankar je bil strah nasprotnikov, njegova velika delavnost je bila močna pobuda sodelavcem v lastnih vrstah. Ni bil sicer toliko duševni voditelj stranke, toda vedno dosleden izvrševalec zamisli, ki so jih podali njegovi politični sodelavci.

Naj bo sodba posameznikov taka ali taka, ne da se tajiti, da je veliko delal za svoj narod. Njegova koncepcija trializma je bila zamisljena kot velik korak k mogočnemu razvoju jugoslovanskih narodov. Ravno ob tej zamisli se zdi, da je začetek njegove tragike. Računal je na nezlomljivo notranjo moč habsburške monarhije, živel v prepričanju, da je mogoče slovanskim narodom v federativno preosnovani podonavski velesili priti do veljave, gojil je nado, da je mogoče najti pot do rešitve našega jugoslovanskega vprašanja v okviru stare države. V tem, da se je izkazala ta zamisel za nemožno, v tem, da je čas zlomil ta stari okvir, v tem je bila tragika njegovega političnega brodoloma. Marsikaka sodba

bi bila morda milejša, če bi se upoštevalo to dejstvo. — V lastnih vrstah je doživel, da je šel tozadevni razvoj preko njega svojo pot. V tem trenju naziran je razumljivo, da so padali očitki o samovoljnosti voditelja in absolutizmu. Kateremu političnemu voditelju še niso tega očitali? Močna osebnost, središče političnega gibanja, hoče da uveljavi svojo voljo. Vršiti to v zavesti, da koristi stvari, ki jo zastopa. Dokler se more pokazati na uspehe, se da vsak absolutizem zagovarjati, ob neuspehih se vedno rodi odpor. To je stalen pojav v nestalnem in zmotljivem človeškem življenju, kakor naraven zakon, da mladi izpodrivajo starejše. In dandanes živimo tako hitro!

Ne mislimo razpravljati o Šusteršičevih vrlinah in mnogobrojnih njegovih lepih lastnostih, eno pa bi ob njegovi rakvi radi poudarili, namreč njegovo prijateljsko zvestobo, ki jo je tolikim hranil v najtežjih časih in ki je našla toliko odmeva v najboljših srcih. Koliko jih je bilo, ki niso odobraval njegovih korakov v zadnjih letih, ki pa niso pozabili, da jim je bil Šusteršič svoj čas prijatelj ali dobrotnik. Iz spoštovanja in ljubezni do njega se v današnjem javnem življenju politično niso udeleževali.

Njegovi duši večni mir in pokoj, njegovim dobrim lastnostim trajen spomin!

Dr. Ivan Šusteršič je bil rojen v Ribnici dne 29. maja 1863. Študiral je gimnazijo v Kranju in Ljubljani, pravo na dunajski univerzi in je kasneje otvoril odvet, pisarno v Ljubljani. V državni zbor je bil prvič izvoljen leta 1896. Od tedaj naprej je do prevrata stal na čelu kat. narodne oziroma Slovenske ljudske stranke. Od leta 1912 je bil kranjski deželni glavar. V tej lastnosti ga je zalotil prevrat in je bil tako zadnji glavar vojvodine Kranjske. Po prevratu je živel nekaj časa v Švici in na Tirolskem, leta 1922. se je vrnil domov in leta 1923. je zadnjič kandidiral. Dogodki zadnjih let so strli njegovo življensko moč. Bolehal je celo leto in podlegel končno mrtvotudi.

Predsednik Grabski o poljski politiki.

PROTI REVIZIJI VZHODNIH MEJ. — PRIJATELJSTVO Z RUSIJO.

Varšava, 7. okt. (Izv.) Ministrski predsednik Grabski je danes v daljšem govoru naglasil med drugim, da se pravi mir ne bo dal vzpostaviti na stroške katerekoli države. Tudi Poljska se svoji današnji posesti ne bo odrekla. Poljska hoče uživati mir in varnost.

Podlaga poljske vnane politike je prijateljstvo s Francijo. Dobro pa je tudi razmerje do Rumunije. Rusiji smo se znatno približali in obisk Čičerinov je dokaz, da je prijateljstvo z Rusijo mogoče. Prijateljstvo s Češko se utrjuje.

listični monopolizaciji delavskega gibanja. List se odločno izjavlja za svobodo združevanja.

Balkanski pakt.

Rimska »Ag. Volta« poroča temeljem informacij, ki jih je dobila od merodajne strani, da vprašanje balkanskega pakta spričo mnogih težkoč še ni smatrati za dozorelo. Priprav za tostvarno konferenco v Carigradu še ni, dasi vsa znamenja kažejo, da se Turčija ne bi upirala izberiti tega mesta kot sedež konference. Zelo veliko je odvisno od razvoja razmerja med Jugoslavijo in Bolgarijo kakor tudi od uspeha grško-jugoslovanskih pogajanj, ki naj bi dovedla do defenzivne pogodbe med obema državama.

razlagati celo njegovih političnih nazorov. Motiv človeka, ki zaide — in včasih precej hudo — na stranpoti, pa se »spreminja«, seveda vedno na dobro stran, je ena izmed značilnih posebnosti Krekovih leposlovnih spisov. »Kako se človek spreminja,« opisuje Krek v povesti Iz nove dobe, v igrokazih Sv. Lucija, Tri sestre, Ob vojski in drugod. Krek je bil prepričan, da biva v notranjosti vsakega človeka njegov boljši jaz, ki je včasih čisto zasut s prahom, ki sta ga nanj navelila življenje in strast; toda človeku je v tem položaju neugodno, ob neki priliki se zopet moralno zravna — saj je Kristus prišel iskat, kar je bilo izgubljenega.

Ta vera v dobro, ki biva v vsakem človeku, je bila vsaj deloma tudi vir one čarobne moči, ki jo je imel Krek nad ljudmi. V vsakem človeku je gledal tako rekoč, da je rojen za kaj višjega. »Ti boš napravil to, ti to, ti to...« je govoril svoji okolici in je imel za vsakega pripravljeno primerno delo, tako delo, ki človeka dviga. Ravnal je z ljudmi tako, da jim je dvigal vero vase, veselje do dela in vzbujal nekako slast do junaškega življenja. Trinke Mut des reinen Lebens!

In ta njegov optimizem ni bil samo »iz hrepenenja spočet, kot si revež spravljivi začarani grad«: temeljil je v njegovem svetovnem naziranju, v njegovem pojmovanju krščanstva, v neomajnem zaupanju v božjo dobroto; hrano je pa dobival tudi iz skušenj, ki mu jih je dajalo vsakdanje življenje. Ni bilo tako težko biti optimistu tistemu, ki je imel

Za carlinsko unijo v Evropi.

Washington, 7. okt. (Izv.) Na zborovanju mednarodne parlamentarne unije so razpravljali včeraj o predlogu, da sklenejo vse evropske države carlinsko unijo. Za carlinsko unijo evropskih držav se je zelo toplo zavzemal nemški delgat Braun, ki je ob enem naglašal, da carlinska zveza evropskih držav ne bi bila naperjena proti Zedinjenim državam. Proti carlinski uniji pa je govoril angleški zastop-

nik Benn. Močno se je opazilo, da je nemški poslanec iz Češke dr. Medniger tudi izjavil, da za evropsko carlinsko unijo še ni prišel čas. Proti lokalni carlinski zvezi podonavskih držav pa je jako krepko nastopil jugoslovanski delegat Janković.

Vprašanje carlinske unije evropskih držav se končno odkazali posebnemu odseku, da ga temeljito prouči.

»MI HOČEMO MOSUL!«

Carigrad, 7. okt. (Izv.) Včeraj so praznovali drugo obletnico prihoda angorskih čet v Carigrad. Pri tej priliki je prišlo do burnih demonstracij proti Angliji. Pred poslopjem angleškega konzulata se je zbrala ogromna množica ljudi, ki je klicala: »Mosul je turški, mi hočemo Mosul!«

Beleške.

»Slovenska« fronta je samoumljivo zabolala samostojne demokrate, ki ne priznavajo Slovencev kot narod. Ker pa so mislili, da je treba nekaj zapisati, so zapisali kleveto, da je SLS razbijala enotno slovensko fronto, »ko je bila narodna eksistenca Slovencev v resnici ogrožena.« Da bi »Jutro« za ta svoj stavek prineslo dokaz, mu seveda ne pade na misel, čemu tudi, saj morajo čitatelji verjeti, ko je v »Jutru« napisano! Če pa bi že koga veselilo brskati nazaj, bi seveda poleg drugega zvedel na pr. o nemško-slovenski zvezi na bivšem Kranjskem in o dolgoletnem boju iste SLS, da je razbila to sramotno in slovenstvu tako škodljivo zvezo. Mi gledamo v političnem življenju naprej in ne živimo od spominov kakor reakcijske stranke. A opozarjamo, da naj bodo gospodje tudi v pogledu nazaj previdni. — In delo »na gospodarskem in socialnem polju«, da bi ovirala SLS! Kdaj in kje, gospoda? Pa tudi neizvedbe ustave so po »Jutru« kajpada krivi »klerikalci«, ki so od Vidovega dne 1921 bili v vladi dva meseca in pol. Naj si izračunajo bralci »Jutrovi«, koliko časa so sedeli samostojni demokrate ob takrat v vladi, pa naj primerno počue svoje ministre, naj kaj delajo in ne samo pišejo o izvedbi ustave. Mi smo vedno poudarjali, da so samouprave premalo, toda centralistično navdahnjena gospoda noče izpeljati niti tega, krivi pa so — kdo neki bi bil sicer — »klerikalci«. Za konec polemike je ocivirek: ultramontanstvo. Kadar kak surovež ne ve drugače, si pomaga s hudičem, star in mlad liberalci pa z ultramontanstvom.

Ponujanje. Voditelj samostojne demokratske stranke g. Pribežević je dobil od radikalov, ki jih je napadal po svojih zadnjih shodih, par krepkih odgovorov in grožnjo, da se da znana obznana raztegniti tudi na samostojne demokrate. Kaj čuda, da je spreletel strah vse pristaše SDS! Saj vedo, da se z radikalni ni igrati. Zlasti so se preplašili slovenski demokrate, ki so se tudi pod RR vlado greli na solnce radikalne milosti in jih s tega prijetnega mesta vsi napor slovenskih radičevcev niso mogli premakniti. Treba reči, kar se da. In se je odpeljal v Belgrad dr. Žerjav! — Da pa ne bi slovenska javnost tega »ponujanja« opazila, je treba seveda pisati o »ponujanju« SLS. Ker pri vodstvu naše stranke nihče nič ne ve o kaki »ponudbi«, ker vsakdo ve, da je dr. Korošec v Ljubljani — dr. Žerjav pa je šel v Belgrad — naj si o takih časnikarskih racah svobodomiselnega časopisja napravi javnost sama sodbo, kakor si jo je napravila o bedastoči, da bi se bil dr. Korošec peljal za Pašičem v letovišče.

Janez Kalan in dr. Žerjav. G. Janez Kalan urejuje na Westfalskem list, ki mu je dal naslov »Naš zvon«. Kaj je namen g. Kalana, je jasno vsakemu, kdor ga pozna: ohraniti

westfalske Slovence domovini in veri. Pri tem mu je pred očmi tolikokrat povedano in vsakemu poznalcu razmer v tujini jasno dejstvo, da se najprej raznarode tisti, ki zapuste vero. Za izdajstvom vere, sledi moralni propad in za tem izdajstvom domačega jezika. Temu načelu zvest hoče g. Kalan Slovence ohraniti zveste domovini tudi s tem, da goji v njih toplo versko čustvo. Več kot razumljivo je, da mora v ta namen povedati svojo sodbo o pogubnosti »Jutra« in »Domovine« za versko življenje. Radi tega pa se je razhudil nanj dr. Žerjav v včerajšnjem »Jutru«. Tudi to razumemo. Ne razumemo pa, zakaj meša g. Žerjav tu notri »Jugoslovansko Matico«. Ali naj ne bo ta ustanova vsem, ki ljubimo svoj narod, sveta? Mislimo, da moramo tu v interesu naših državnih in narodnih koristi, zaklicati dr. Žerjavu: Roke proč!

Mnogo generalov, malo vojakov. »Jutranji list« poroča o dr. Žerjavovih poskusih, priti do vlade sledeče: »V vrstah samostojnih demokratov poka. Dr. Žerjav se je že lansko leto zastojal trudil prestopiti v radikalno stranko. Ko pa je sedaj videl, da je položaj samostojnih demokratov brezupen, se zopet trudi priti v radikalno stranko, da bi na ta način zlezl v vlado. Več kot gotovo pa je, da radikali dr. Žerjava ne bodo sprejeli, ker z njim ne bi nič pridobili. Dr. Žerjav predstavlja s svojimi pristavci v Sloveniji danes velik minus.« — »Jutranji list« je pozabil še povedati, da imajo radikali že sami dovolj generalov, ki bi radi sedeli na ministrskih stoli, pač pa sprejemajo radi prostate v svojo armado.

Kongres federalistov v Podgorici. Zagrebški listi poročajo, da se je v Podgorici v Črni gori vršil kongres federalistov. Sprejeli so resolucije, s katero zahtevajo federativno ureditev države. Za predsednika federalistične stranke je izvoljen Mirko Mijušković, bivši minister kralja Nikole.

Kako sodi šolnik znanstvenik, kako strankarsko orientiran ljubljanski profesor. Včerajšnji »Slovenec« uvodnik mi je potisnil pero v roke, da napišem v par stavkih misli vseučiliškega profesorja dr. Petra Petersena, ki jih je izrekel ob priliki otvoritve vzgojno-znanstvenega zavoda vseučilišča v Jeni — o zasebnem šolstvu. — Izvajal je približno tole: Po državnem (nemškem) zakonu naj bi l. 1929 prenehale vse zasebne šole za normalne otroke. Ta določba pa ni brez velike nevarnosti za nemško šolstvo, ker je splošno znano, da je vse, kar je bilo novih pridobitev na pedagoškem polju, vse, kar je bilo epohalnega v javnem izobraževalnem delu — izšlo iz zasebnih šolskih ustanov. Če bo posledica tega zakona državno šolstvo, v katerem bo svobodno šolsko gibanje ovirano po državni šolski birokraciji, tedaj bo nastala v Nemčiji temna noč in lahko bomo zavidali Angleže, še bolj pa Danca za njihovo šolstvo. Danci imajo že 75 let deželni zakon, ki štiti poleg državnega tudi svobodno zasebno šolstvo. Država predpisuje sicer splošno šolsko in poučno obveznost za vse otroke, a kako in kje izobražujejo starši svoje otroke, to je njihova stvar. In posledica tega je, da je vzgojno in izobraževalno vprašanje splošna ljudska zadeva, za katero se vsak prizadeva z nima. Tako sodi vseučiliški profesor dr. Petersen. Kako pa naš dr. P. — o tem primerjaj včerajšnji »Slovenec« uvodnik. — X.

Odpor proti monopolizaciji sindikatov v Italiji.

ZA SVOBODO ZDRUŽEVANJA.

Včeraj popoldne je Mussolini v imenu vlade ratificiral sporazum med fašistovskimi sindikati in industrialci, o katerem smo včeraj poročali. Socialisti pripravljajo protest na Stokovno internacionalo v Amsterdamu, na Internacionalni urad za delo in na Društvo narodov. Tudi nepopolarski katoliški listi se izjavljajo proti monopolizaciji sindikatov. »Osservatore Romano« ugovarja monopolizaciji »v imenu naravne pravice do svobodnega združevanja, v imenu socialne misli in v imenu boja, ki ga je toliko let vodil proti socia-

Verujmo in zaupajmo.

OB OBLETNICI KREKOVE SMRTI IN PRED OBLETNICO KOROŠKEGA PLEBISCITA.

Če prebiramo Krekove mladostne spise, se moramo dostikrat čuditi, kako malo se je pravzaprav Krek spremenil v teku let v svojih nazorih in kako zgodaj se že kažejo glavne črte njegovega značaja v moški dobi. Berimo n. pr., kako zaključuje modri petošolec Krek svojo povest o Mariji in Anici v Vrtnu 1881:

»Glejte, otroci, kako dobro je, da človek zmagaja napuh. Ne vdajte se mu, temveč ljubite se med sabo, kakor vam to velela zapoved božja, ki pravi: »Ljubi Boga nad vse, a svojega bližnjega zaradi Boga kakor samega sebe!« Vaš bližnji pa je vsak človek, bodisi bogat, bodisi siromak.« (Izbr. spisi I, 112.) Kdo ne vidi v teh besedah bodočega socialnega delavca, ki je začel s svojim delom vedno tam, kjer je bila gmotna in duševna revščina največja?

V dobi med 25. januarjem in 7. marcem 1880 je izhajala v alogitjeviških Domahih vajah daljša povest štirinajstletnega nižjegimnazijca Kreka po naslovu: Kako se človek spreminja. (Izbr. spisi I, 40.) V njej opisuje malopridnega Matevža, ki postane požigalec in skoro tudi morilec, pa se spametuje in postane dober človek. Te preproste povestice bi danes nikdo niti ne omenjal več, če bi ne bila tako značilna za Krekovo mišljenje tudi v poznejših letih in če bi nam ne pomagala

pri svojem delu uspehe, da so morali dostikrat presenetiti tudi njega samega. Skoz leta je kraljeval med nami tako, kakor še nikdo pred njim. Bil je magnet, ki je privlačil v svojo bližino neštete množice, tako da ga nisi skoro nikjer mogel dobiti samega. Med svojimi prijatelji ali vsaj dobrimi znanci je imel zastopane Slovence in Nemce, katolike in nekatolike, socialiste in svobodomiselnice iz meščanskih krogov (— mostu ni videl samo do tistih, o katerih je sodil, da so »svobodomiselnici« samo iz duševne toposti, ali pa, ker so preveč siti —), od Masaryka pa do tistega preprostega Srba, ki se je dvignil med njegovim govorom v Slavoniji in dal duška svojemu navdušenju z vzklikom: »Živio naš venki pop dr. Krek!« V slehernem je gledal plamen, ki je na tla pritiskal, a v svojem bistvu hrepel kvišku.

In kakor je veroval v človeka, da se vedno spreminja in da je končni rezultat spreminjanja vendar pozitiven, tako je veroval isto tudi glede javnih razmer. Na svetu se da vse spremeniti, vse popraviti. Pred vojno smo bili navajeni, da smo gledali politični zemljevid kot nekaj skoro stalnega, silno težko spreminljivega. Krek je pa že v ljudski šoli razlagal součencem, kako velika država bi nastala, če bi se združili Slovenci, Hrvatje in Srbi v eno državo. (Slovenec, 4. dec. 1918.) Pred zvezo z jugom ga ni plašila različna kultura, zlasti vera: saj smo na svetu za to, da ga popravljamo in spreminjamo! In svet se oči da popraviti in spremeniti. Saj je bil Krek

»eden izmed tistih, s katerimi bi se dal dvigniti svet s tečajev«, kakor ga je lepo označil dr. Lončar (Lj. Z. 1917, 611).

Nikakor pa ni Krek pričakoval, da se bo svet spremenil kar sam od sebe, ampak je vedel, »da s pričakovanjem kralja Matjaža ni nič... Želi bomo mi na jugu samo to, kar si bomo z zaviranimi rokavi sami pridelali in priborili.« (DS 1917, 308.) Bil je naš naj-večji agitator, kar smo jih Slovenci imeli. Kako je cenil agitacijo, nam kaže stavek, ki ga je rekel Hrvatoma na vprašanje, kdaj bo prišlo do združitve: »Kadar bosta zadnja baba pod Triglavom in zadnji berač ob Dravi prepričana, da je to potrebno.« (Rogulja, Dr. J. E. Krek, str. 9.) Kot agitatorja ga je točno označil Fr. Ziller, urednik delavskega Glasnika, na moje vprašanje, kaj je vzbudilo na Krekovi osebi predvsem njegovo pozornost: »Vse poslušalce je s svojim govorom zajejal kakor ribi; vsi so odšli od govora kot njegovi pristasi.« In baš ta agitatorična moč Krekova mi daje povod, da spravljam njegovo osebo v zvezo s — koroškim plebiscitom.

Ne vem, če je že kdo opozoril na to posebnost, da loti dve poseben žalostni obletnici vsako leto en sam dan: 8. okt. mine obletnica Krekove smrti, čez en dan se pa prične obletnica koroškega plebiscita. Ali nista morebiti ta dva najžalostnejša dogodka iz naše novejšje zgodovine v medsebojni zvezi? Nikomur ne vsiljujem svojega mnenja; dovoljeno pa naj mi bo povedati, da je bilo zame vseh pet let in da je tudi še danes nesporno, da bi brez

Dnevne novice.

Koroški dan.

V Ljubljani:

V soboto, dne 10. oktobra ob 8 zvečer se vrši v veliki dvorani hotela Union akademija pod naslovom »koroški večer«. Na sporedu je kot druga točka govor našega pesnika-prvaka g. Otona Zupančiča. Poleg te točke so nastopi ljubljanskih pevskih zborov, in sicer Glasbena Matica zapoje s svojim ženskim zborom pet nedosežno lepih ženskih dvospelov, ki so zloženi na narodno slovaško besedilo. Ti dvospeli so brez dvoma najlepši biseri češke glasbene literature. »Ljubljana« zapoje Klemenčičev mešani zbor Oj, pogledite ptički na domače njive in pa koroško narodno Pojdem v rute. »Ljubljanski Zvon« pa nastopi z mešanim in moškim zborom. Za ta svoj nastop si je določil stare koroške narodne v Devovi in Hubadovi obdelavi, Adamičev zbor. Kaj ti je mojica in Premrlor zbor v Korotan, ki zaključijo to akademijo. Sredi sporeda pa zapoje naš odlični in priljubljeni tenorist g. Svetozar Banovec par koroških narod. pesmi. Priprani smo, da jih bo zapel tako dovršeno in v srce segajoče, kakor nobeno drugo pesem, saj se milina koroške pesmi izredno prilaga njegovemu lepemu, liričnemu tenorju. Klavirsko spremljevanje je prevzel naš odlični pianist prof. Janko Ravnik, kateremu pomaga pri Sukovih dvospeljih gđ. Zora Zarnikova. Spored je kaj pestro sestavljen in odlični sodelavci nam jamčijo za njega umetniško izvedbo. Dolžnost naša je, da posetimo ta večer v največjem številu, tako da bo polna dvorana svedočila našo ljubezen in zanimanje za koroške Slovence. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjižnici od danes naprej.

Nedelja 11. oktobra ob pol 11 dopoldne pred univerzo javno zborovanje. Po zborovanju obhod po Wolfovi in Prešernovi ulici, Aleksandrovi, Bleiweisovi in Rimski cesti, Vegovi ulici. Razhod pred univerzo.

Popoldne ob 3 v dramskem gledališču mladinska predstava M. Grošelj: Pravljica bodčnosti, ki jo izvajajo gojenke ženske gimnazije in licejske osnovne šole. Nastop pevskega zbora učiteljskihnikov pod vodstvom skladatelja E. Adamiča.

V soboto in nedeljo »koroška razstava«. Rojaki! Dolžnost vsakega posameznika je, da se udeleži teh prireditvev.

Logatec. Podružnica Jugoslov. Matice v Logatcu priredi z ostalimi kulturnimi in prosvetnimi društvi v Gor. in Dol. Logatcu kot manifestacijo o priliki petletnice koroškega plebiscita v nedeljo, dne 11. oktobra 1925, ob 3 popoldne akademijo v sokolskem domu. Dol. Logatcu. Spored akademije bo nagovor, deklamacije, pevske točke vseh združenih društevskih pevskih zborov in orkestralne točke orkestra na lok. Isti dan dopoldne od 10—12 bo pa cvetlični dan s prodajo cvetlic v prid Jugoslov. Matice. Vstop k akademiji bo prost, vendar se pa prostovoljni darovi za Jugoslov. Matico hvaležno sprejemajo.

Podružnica Jugoslov. Matice v Sevnici priredi dne 11. oktobra 1925 ob 8 zvečer v veliki dvorani hotela »Triglav« koroški večer. Spored: 1. govor; 2. deklamacije; 3. pevske točke moškega zbora iz Zidanega mosta; 4. prosta zabava. Pri prireditvi svira domači tamburaški zbor. Vstopnina prosta. Vsi zavedni tržani, kakor tudi okoličani, prisrčno vabljeni! — Odbor.

Grize - Zabukovca. Združena društva in organizacije omenjenih krajev prirede v soboto, 10. okt. ob 6 zvečer ob priliki pete obletnice koroškega plebiscita manifestacijo in protestno zborovanje v dvorani ge Pikl v Grizah. Na sporedu so govori, koroške narodne pesmi, godba in deklamacije. Zbirališče

za manifestacijski obhod pri gostilni Cosej v Migojnicah. Na skupno manifestacijo za našo Koroško vabi odbor.

Shod SLS na Ježici. V torek, dne 6. t. m. se je vršil v Društvenem domu na Ježici dobro obiskan shod SLS. O političnem položaju je poročal dr. Korošec. Shodu je predsedoval g. Sever.

Ribnica. V nedeljo, 4. oktobra, je bil tu svečan pogreb umrlega g. Antona Miheliča, posestnika na Bregu št. 27. Umrli je v starosti 44 let. Pokojnik je bil marljiv in ugleden gospodar in več let občinski odbornik; po svojem prepričanju je bil zaveden katoličan in pristaš SLS. — V prezgodnji grob ga je spravila sušica, katero je bil prinesel iz Amerike. Naj v miru počival!

Iz uradnega lista. »Uradni list« za Ljubljansko in mariborsko oblast z dne 5. okt. t. l. objavlja: Pravilnik za državni izpit za učiteljsko službo na moških obrtnih in strokovnih šolah; pravilnik in tarifo za laboratorij drž. zavoda za pospeševanje industrije in obrti v Belgradu; odločbo glede izplačevanja kupona št. 1 obveznic 2 in pol odstotne vojne škode; razpis o pobiranj in predajanju davščin v efektivnem zlatu; izpremembo čl. 8. uredbe ministra pravde, kako je postopati pri oddajanju oseb v prisilne delavnice; dopolnitev razpisa o ustanovitvi izvoznih odsekov pri carinarnicah.

Zdravniške vesti. Za zdravniške pripravnike so imenovani: dr. Aleksander Ritu-per in dr. Zdenko Tomižek v splošni bolnici v Ljubljani in dr. Ljudevit Černež v javni bolnici v Celju.

Iz notarske službe. Imenovani so za notarje: Anton Kraigher v Šoštanju, dr. Emerik Ločnik v Žužemberku, dr. Ludovik Grobelnik v Ribnici, dr. Fran Ivanšek v Rogatcu. — Premeščeni so notarji Karel Pleiweis iz Novega mesta v Ljubljano, Matija Marinček iz Šoštanja v Novo mesto, Avgust Drukar iz Laškega v Celje; dr. Fran Prislav iz Ribnice v Laško, Anton Carli iz Žužemberka v Ptuj, Lavoslav Sevnik iz Rogatca v Ormož, Franc Burger iz Radeč v Celje.

Učiteljsko imenovanje. Za stalno učiteljico v Radovljici je imenovana Alojzija Bähler-Delak, dosedaj učiteljica na Bledu.

Iz železniške službe. V območju ravnateljstva drž. železnice v Ljubljani so imenovani: Ivan Müller-Petrič za načelnika odseka za vzdrževanje proge pri gradbenem oddelku; Rudolf Kavčič za načelnika odseka za nabavljanje materiala pri ekonomskem oddelku; Fran Zelenko za načelnika odseka za vzdrževanje ljubljanske glavne proge; Karel Skala iz Maribora za uradnika 2. skup. II. kateg. v strojnem oddelku; Ivan Kitak iz Rogatca za uradnika 2. skup. II. kateg. v kurilnici v Mariboru; Ivan Pavlin iz Medvod prestavljen na Falo; Ivan Čuček je imenovan za komercialno službo na glavnem kolodvoru v Ljubljani; Ivan Vičič za blagajnika prtljage na dolenskem kolodvoru v Ljubljani; Alojzij Jerše iz Celja za progovnega mojstra v Drenovem griču s stanovanjem v Logu; Rudolf Müller in Karel Kremžar v dosedanjem činu pri kurilnici v Ljubljani I.; Janko Delpin iz Zaprešiča za progovnega mojstra v Ptuj; Albert Jager iz Zagreba v strojni oddelku. — Pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani so upokojeni v smislu zakona o prometnem osebju uradniki III. kateg.: Ivan Hirsch, Alojzij Ocsko, Anton Sedej, Ivan Gross, Fran Pregl, Ivan Lipovšek, Jos. Gospodarič, Matevž Šeme, Anton Šuler, Jakob Kristian, Mihael Pepevnjak, Adolf Zor, Jakob Men-

cej, Peter Kresnik, Fran Brinovec, Alojzij Fykora, Fortunat Kurnik, Peter Železnik in Rudolf Furlan; dalje uradnik I. kat. Emerik Malaverh in uradnika II. kat. Karel Dornheim in Ivan Lokay.

Osebnosti s pošte. Premeščeni so uradniki in uradnice II. kat.: Hinko Ilaš iz Kamnika v Ljubljano 4. Agata Janoš iz Domžal v Radomlje, Brigita Berlan iz Ljubnega v Ljubljano 1, Štefanija Šibovec iz Ljubljane v Ormož, Konrad Dvořak iz Maribora v Ljubljano, Pavla Anders iz Novega mesta v Stražo, Natalija Lingelj iz Maribora v Ruše, Angela Fazini iz Celja v Ljubno, Dušica Škerl iz Maribora k Zgor. Sv. Kungoti, Marija Ustar iz Maribora v Rogatec, Pavla Anders iz Straže v Novo mesto, Ivan Novak iz Radovljice v Kranjsko goro, Vera Jan iz Ljubljane v Moravče.

Iz finančne službe. Imenovani so na dosedanjih službenih mestih za nadzornike finančne kontrole I. razreda: pri oblastnem inspektoratu v Ljubljani Fran Habjan in Martin Kovač, pri okrajni upravi finančne kontrole v Brezicah Ivan Banič, pri okraj. upravi finančne kontrole v Ljubljani Mihael Amon, pri okraj. upravi fin. kontrole v Mariboru Miro Ribarič; za nadzornika fin. kontrole II. razreda v Šmarjah pri Jelšah je imenovan Josip Pogoreuc, za nadzornika fin. kontrole v 1. skup. III. kat. pri oblastnem inspektoratu v Ljubljani Lovro Kalašič.

Inženerska vest. Javno inženersko prakso v vsej kraljevini sme izvrševati inženjer Adolf Bäumel.

Nov državljan. Jugoslovansko državljanstvo je dobil ruski državljan Ignatij N. Majdelj, decent na ljubljanski univerzi.

Tragična usoda. V zaporu okr. sodišča v Radovljici se je, kot smo že kratko poročali, obesil bivši telovadni učitelj Matevž Bergant. Mož, ki je svoj čas slovel kot dober učitelj telovadbe, je postal žrtev razmer. Kot tak je služboval tudi v Trstu, v Bosni in v letih 1919 in 1920 po raznih krajih Srbije. Tu mu ni ugajalo in se je vrnil zopet domov. Doma je zašel v slabe razmere in začel popivati. V pijanosti je napravil mnogo nepremišljenosti, ki pa so ostale zanj brez neprijetnih posledic. Končno pa je bil vendarle prijet in obsojen, in sedaj je napravil v zaporu žalosten konec svojemu življenju. Iz odeje si je naredil vrv in se obesil. Zapustil je oporoko, poslavlja se od svojih znancev in prijateljev, ki jim pošilja zadnje pozdrave.

Likvidacija zagrebske tobačne tovarne? Zagrebški »Obzor« poroča: »Ze delj časa se govori o likvidaciji zagrebske tobačne tovarne. Informirali smo se na pristojnem mestu in zvedeli sledeče podrobnosti: Resnica je, da se peča monopolska uprava že delj časa z mislijo, da likvidira eno izmed tovarn za cigare, ker so te tovarne pri nas pasivne. Tako ima senjska tovarna v zalogi že nekaj milijonov komadov cigar, ki se jih nikakor ne more iznebiti. Nič boljše se ne godi zagrebški tovarni za cigare. Vprašanje likvidacije pa še ni končnojavno odločeno. V slučaju likvidacije bi se zagrebska tovarna preselila v Ljubljano.

Polovična vožnja na parobrodih dubrovaške parobrodne družbe. Ministrstvo poroča z odlokom št. 53.182 z dne 9. sept. 1925, da je uprava »Dubrovačke parobrodarske plovilne« dovolila državnim uradnikom in članom njih družin, če pokažejo legitimacije, 50 odstot. popusta od pristojbin za razred, ki jim po njih činu gre, in sicer na vseh njenih progah med Splitom, Gružem in Kotorom, ne glede na to, v kakšen namen potujejo.

Atera Hrv. osrednje vinarne v Zagrebu. Organi mestnega užitninskega urada v Zagrebu so našli v kletih »Hrv. središnje vinare« 300 hl vina, za katero užitnina ni bila plačana. Vino so zaplenili in sode zapečatili,

vinarni pa naložili 150.000 Din globe. Vinarna je vložila ugovor.

Samoumor Slovenca v Zagrebu. V Černo-mercu pri Zagrebu se je ustrelil 34letni delavec Janez Mlakar iz Slovenije.

Dva žepna tatova prijeta. Delavec Andrej Hajdinjak in mešetar Andrej Radek, oba iz Prebislavcev pri Čakovcu, sta dne 5. oktobra v večernem vlaku med Litijo in Kresnicami ukradla neki branjevki listnico s 400 Din. V družbi teh dveh je bil še neki drug 40 leten moški, ki pa je v Kresnicah izstopil. Vsi trije so se med vožnjo gnetli med potnike in prehajali iz vozov sem in tja. Hajdinjaka in Radeka, ki sta brezdvoma prebrisana žepna tatova, je policija izročila sodišču.

IZ GROSUPELJ.

Kaj je z volitvijo župana? Ze 14 dni je minulo, odkar so bile pri nas občinske volitve, ki so izpadle najslabše za SLS, toda še do danes ni čuti o volitvi župana. Trdijo, da so demokratje vložili pritožbo, dasi ni volitev vodil gerent, ki bi bil pristaš naše stranke. Govori se, da v pritožbi navajajo čuden in pri nas nenavaden razglas tako važnega akta kot so občinske volitve, samo na občinski deski in pa drugo nenavadno dejstvo, da so se volitve vršile na delavnici. Toda nas zanima pri tem zavlačevanju posebno to, da se je pritožila, kot vse kaže, stranka, ki je volitve vodila. Vse to se nam zdi samo poskus zavlačevanja, da bi občina ne prišla v redne razmere. Zamišljali so si, da bo SLS radi čudnega razglaša zamudila vložiti listo, sedaj, ko so poraženi, pa so razočarani, da jim take poteze niso uspeli. Velikega župana pa prosimo, naj skrbi, da pri-demo kmalu v redne razmere. Če pa bi proti pričakovanju vendar morali še enkrat na volitve, potem naj demokratje vedo, da dobimo namesto 12 tudi 14 odbornikov. V nas je toliko ljubezni do občine in do dobre uprave, da nas ne utruji nobena stvar. Končno bo zmaga le naša.

IZ STAREGA TRGA PRI LOŽU.

Podoknico nemški princezi povodom njene imendana so napravili pevci in tamburaši tukajšnjega Sokola dne 3. oktobra t. l. na gradu Snežnik. Ta princeza, doma nekje iz Sakonskega, se mudi te dni na obisku pri svojem sorodniku princu Schönburg-Waldenburgu. Sokolskim pevcem so se pri tem poklonu pridružili tudi nekateri gospodje in gospodične iz znanih »naprednih« rodbin iz Starega trga in iz Lože, dalje nekaj »naprednega« učiteljstva in nekaj sokolske dece. Pri tej priliki je izročila sokolska deklacija princezi cvetja in čestitke, tolmačila pa je neka gospa, vdova po avstr. oficirju, ki tudi le za silo zna slovensko. Dva voza teh čestilcev nemške princeze se je naložilo v Starem trgu ter se odpeljalo v temni noči na grad Snežnik. Ko so pevci in tamburaši opravili svojo »dolžnost«, so se njihove oči željno ozirale na grajska vrata, da se jim odprejo in jih princeza povabi na bogato knežjo večerjo, kakor se spodobi ob taki priliki; a tega žal niso dočakali, nakar so odšli v bližnjo »napredno« gostilno, kjer so baje na graščinski račun dobili nekaj litrov vina. Ne moremo zapopasti, kaj je napotilo naše Sokole k temu, da so priredili nemški princezi take ovacije. Zgolj vsled tega, ker je princeza? Ali pa morda na račun zaslug njenega sorodnika, princa Schönburg-Waldenburga, ki je bil povodom otvoritve italijanske kočee vrh Snežnika odlikovan z D'Anuncijem vred z zlato kolajno? — Kdaj se bomo ostresli servilnosti, kdaj se zavedli svoje neodvisnosti, kdaj se navzeli pravega demokratizma? Je-li učitelj, ki je vodil petje in je doma iz zasedenega ozemlja, prišel v Jugoslavijo hlapčevati tujcem?

Naročajte »Slovenca«!

prve nesreče tudi do druge ne bilo prišlo. S Krekom smo izgubili baš pred usodnimi dogodki v letih 1918—1920 agitatorja, ki je znal potegniti množice za seboj kakor nihče drug, moža, ki ni štedil ne časa ne zdravja, ki se ni ustrašil nikake nevarnosti in ki ga niso uplašili nikaki oziri, kadar je bilo treba vse staviti na eno karto; agitatorja, ki bi bil čutil ob ustvaritvi Jugoslavije brezmejno srečo, da je doživel ta dan, ki bi se bil pa istočasno tudi v polnem obsegu zavedal dolžnosti, ki mu jih ta sreča nalaga. Nobenega dvoma tudi ni, da bi se bile naše notranje razmere, ki so v obilni meri skrivne koroške nesreče, razvile v marsičem drugače, če bi bil Krek živel. Sam se je primerjal nekoč s — kolo-mazom; ko je prišel z Dunaja, je rekel: »Če me nekaj časa ni v Ljubljani, pa začne tu in tam škripati. Pa pridem, pomagam, poravnam in vse gre lepo naprej.« Če bi bil Krek mazel naše javne razmere, bi se marsikako škripanje vsaj ne bilo slišalo — na Koroško.

In zato se ne spominjamo brez vzroka obbeh obletnic druge za drugo: vzroka in posledice. Dvojna grenkost nas istočasno — očisti. In v tem je dober del naše nade na boljše čase.

J. D.

Klobuke, zimsko perilo

in drugo modno blago kupite najceneje PRI AMERIKANCU — LJUBLJANA Stari trg št. 10. — Kupuje kože divjačine.

Dvajsetletnica pevskega društva »Ljubljanski Zvon«.

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je o priliki dvajsetletnice svojega obstoja (ustanovljeno leta 1905.) priredilo v pondeljek, dne 5. t. m. v Unioni svoj jubilejni koncert. Obenem s svojo dvajsetletnico je društvo praznovalo tudi petajsetletnico, odkar mu je pevovodja g. Zorko Prelovec ter petindvajsetletnico delovanja skladatelja Emila Adamiča, društvo najbolj priljubljenega skladatelja in častnega člana.

»Ljubljanski Zvon« se je iz skromnega »omiznega« pevskega zbora s pevovodji Bajdetom, Sachsom, Wachetom in Prelovcem razvil v eno izmed najbolj ambicioznih slovenskih pevskih društev in ima pomena vredno prosvetno delo za seboj, s katerim si je priborilo društvo ugled tudi izven Slovenije. Priredilo je 41 koncertov, na katerih je Ljubljano seznanjalo z vedno najnovejšo domačo vokalno tvorbo, vršilo svojo prosvetno nalogo s ponašanjem umetnosti v delavskih središčih in med brate na jug, poleg tega izdalo vrsto Adamičevih, Lajovčevih, Premrlorovih, Rožančevih, Prelovečevih skladb in končno zadnji čas, pogumno kljubujoč razmeram, pričelo z izdajanjem mesečne revije »Zborik«, ki je bila potrebna in se je kaj razširila. S šestilskimi k jubileju je želeli društvu še nadalje lepih uspehov, za delo potrebnega poguma in discipline.

Slavnostni koncert »Zvona« je imel na sporedu po štiri moške in ženske zборе in pet mešanih. Od tega je društvo izvajalo sedem Adamičevih, štiri Premrlorove in eno Komelovo skladbo. E. Adamič je znan nabiralec in raziskovalec narodnega glasbenega blaga. Kot skladatelj mu gre za »narodni ton«, ki ga skuša doseči s posebnim vodstvom melodije, z ritmi in harmonijami, ki so značilne za ljudsko glasbo. Te take vrste umetne narodne pesmi zлага Adamič čisto celo na izvirna ljudska besedila kakor je to storil pri četih izmed

sedmih na tem koncertu; seveda so pesmi moderno harmonizirane in moderno poživljene tako, da dobe tupalet večalimani izvirne značaj humoreske, barokarole, scherza. Topot je tudi Adamič pokazal v svojih skladbah značilni preobrat moderne glasbe, namreč naklon k lineremu stilu, kar kažejo pesmi iz zadnjega časa, ki jih je »Zvon« izvajal, s s svojo češko politonostjo in s svojimi številno vpletenimi recitativi.

Izmed Premrlorovih štirih pesmi je znana »Jezus je majhen« z zadnjega cerkvenega koncerta, ostale pa so se prvič izvajale. To so skladbe na besedila mladinskega pesnika K. Široka, ki išče izraza svoji naivni liriki v ljudsko preprostem. G. skladatelj se je temu besedilu primerno prilagodil. Istotako kakor pri Adamiču se v njegovem stilu sicer opaža za moderno značilno kontrapunktično mišljenje, ki v glasbi zadnje čase pridobiva vedno več tal, in ki je Premrlu kot cerkvenemu komponistu gotovo še bližje kot Adamiču; vendar treba zaznamovati med Adamičevimi skladbami in Premrlorovi, kljub skupnim, slikajočim itd. preostankom iz impresionizma, ki so še obema lastni, značilno razliko. Adamič nemalokrat na ljubo melodioznemu domisleku žrtvuje smisel besedila, Premrlorove skladbe pa kažejo nasprotno skrbno paznjo za tesno zvezo z besedilom in za njega aдекватni glasbeni izraz v smeri notranjega, duhovnega pogona melodije, ki je bil lasten v toliki meri moderni »izrazni« glasbi polpreteklega časa.

Kot zadnja se je izvajala skladba goriškega rojaka E. Komela na Samčev tekst Psalm na višini. Izvajal jo je mešani zbor s solopartijami in ob spremljevanju klavirja in harmonija. Kljub temu, da skladba ni kazala posebnih sodobnih tenženj, je napravila vendar precejšen dojem po svoji

Tako je v Premrlorovih pesmih čisto več »slovenskega« duha, kakor ga je kljub zunanjemu formalnemu naslovu v marsikateri Adamičevi skladbi.

umni arhitektoniki in glasbeno solidni čeprav nesodobni obdelavi.

Pevski zbor Ljubljanskega Zvona ima primer-no zasedene glasovne skupine, razpolaga z zelo uporabnimi in muzikalno precej naobraženimi pevci in pevkami, med katerimi jih nekaj zasluži posebno pozornost. Zbor je discipliniran in bo pod taktirko svojega zaslužnega pevovodje, ki je že opetovano dokazal svoje sposobnosti, slovenskemu prosvetnemu delu gotovo še veliko koristil.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Četrtek 8. okt.: »Pegica mojega srca«, komedija. — Red E.
Petek 9. okt.: Zaprtio. (Generalna.)
Sobota 10. okt.: »Zimska pravljica«, premijera. — Izven.
Nedelja 11. okt.: »Periferija«, drama. — Izven.
Pondeljek 12. okt.: »Zimska pravljica.« — Red A.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Četrtek, 8. oktobra: »Aida«. Red F.
Petek, 9. oktobra: »Manon«. Red D.
Sobota 10. okt.: Zaprtio.
Nedelja 11. oktobra: »Manon«. Izven.
Pondeljek 12. okt.: Zaprtio.

Danes zvečer se poje v operi Verdijeva opera »Aida« za abonente reda F. Zasedba je sledeča: Aida — Čaletova, Amneris — Thierry-Kavčnikova, sveđenica — Ribičeva, Radamec — Orlov, Amonnasro — Balaban, veliki sveđenik — Betetto, kralj — Zupan, sel Mohorič. Opero dirigira kapelnik Neffat, režiser Bučar. Pri vredstavi sodeluje tudi vojaški orkester.

Iz Ljubljane.

Koroški večer priredi Prosvetna Zveza v petek 9. t. m. v Ljudskem domu. Ta večer bo nudil nekaj uvod v razne spominke slavnosti, katere se vrše potem 10. in 11. oktobra. Na sporedu je lepo skriptično predavanje dr. L. Ehrlicha: Koroška na mirovni konferenci v Parizu. Koroški akademik bo deklamiral odlomek Aškercovega: Knez Volkun. Požrtvovalni in idealni pevski zbor naših invalidov bo zapel sledeče pesmice: A. Foerster: Pesem koroških Slovencev. Dev: »Pvaninska«, »Čej so tiste stazice«, »N'mau čez izaro« in Slovenski smo fantje. Vstopnina: sedeži 3 Din, stojšče 2 Din.

Javna manifestacija za koroške Slovence se vrši v nedeljo 11. t. m. ob 11. uri dopoldne pred univerzo. Po zborovanju obhod po mestu. Dolžnost zavednih Slovencev je, da se zbora in obhoda udeležijo brez izjeme. V sprevid vse, občestni gledalcev si prireditelji ne želijo, temveč dostojanstven in številen sprevid. Zato vsi na zbor in po zboru v sprevid!

Iz sodne službe. — Na lastno prošnjo je upokojen predsednik deželnega sodišča dr. O. Papež; istočasno je odlikovan z redom Belegrada V. vrste.

Preselitev uradov. — Pisarna Inšpekcije dela za nadzorništvo parnih kotlov v Ljubljani in Komisija za preizkuševanje avtomobilov in šoferjev ter pisarna urada za pospeševanje obrti se preselijo iz sedanjih prostorov na Dunajski cesti št. 22 v prostore na Krekovem trgu št. 10, I. nadstr.

Zakaj še nimamo avtomatične telefonske centrale v Ljubljani? S kakšnim navdušenjem so pozdravili vsi gospodarski krogi kakor tudi časopisje razveseljevali vest, da dobi Ljubljana avtomatično telefonsko centralo. Tukajšnja poštna uprava pač ni zamudila niti najmanjše prilike, ki bi ne pospešila tega važnega načrta. Tako imamo danes pripravljene in urejene vse potrebne prostore za inštalacijo avtomatične centrale in tudi vsi deli centrale so dospeli že tekom meseca septembra iz Berlina. Vsi aparati so skrbno zloženi v zabojih raznih velikosti, ki nosijo vsemogoče varnostne napise, od katerih je najbolj važen oni, ki pravi: Achtung! Vor Ankunft der Monteure nicht öffnen! Avtomatično telefonsko centralo bodo postavili monterji tvrdke, ki je dobavila aparate. Ker pa teh monterjev iz Berlina do danes še ni, zato pač tudi postavljanje nove telefonske centrale počiva. Vsekakor upamo, da bodo berlinski monterji lepega dne le prišli, da pridemo že enkrat do te za razvoj našega prometa tako važne naprave.

V temi pri luči. Včasih smo se pritoževali in mnogoštevilne tatvine po mestih pripisovali temu, da niso ulice, hiše in dvorišča dovolj razsvetljena. Sedaj pa doživljamo nasprotno. Stranke neke hiše v Spodnji Šiški so prosile hišnega lastnika, da naj razsvetli veliko dvorišče, češ da je ponoči nevarno pustiti kakor stvar na dvorišču, kjer vlada debela egiptovska tema in bi lahko tatovi vse odnesli. Hišni lastnik je strankam končno ugodil. Sedaj je dvorišče celo noč lepo razsvetljeno, a iz dvorišča izginjajo dan za dnem razni zaboji, drva, deske itd. V torek 6. t. m. so pa predrzni zlikovci odnesli stranki G. dve lepi vazi s cveticami. Tat računa s časom. Ni daleč do Vseh svetnikov, ko bo dobro vnovič lepi posodi s cveticami. Zima se tudi urno bliža in zato izginevajo leseni zaboji, drva in deske. Istotako so v Tivoliju sneli zlikovci ravno pod svetilko konec klopi. In v mestu se je spaval nek tak »podjetnik« nad poštni nabiralnik v Prešernovi ulici, ki gotovo ni nikoli v temi, ter izrgal meden gumb iz marmornate plošče, iz katere sedaj zija odprtina.

Prodaja cvetlic na živilskem trgu. Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani razglasi: Z ozi-

rom na to, da je bilo vrtnarstvo z naredbo ministrstva trgovine in industrije z dne 13. julija 1925, Uradni list št. 68-219, uvrščeno med rokodelske obrti, se prepoveduje prodaja umetnih šopkov, vencev in aranžmajev na Vodnikovem trgu vsakomur, ki se ne bi mogel izkazati z obrtnim listom za vrtnarsko obrt. Izvzeti so le oni prodajalci, ki se bavijo s pridelovanjem zelenjave in cvetlic brez izvežbane oseboja (vrtnarskih pomočnikov) in brez priprav, ki so potrebne za umetno vzgajanje cvetlic v rastlinjakihih itd. Kot taki prodajalci pridejo predvsem v poštev kmetje, okoličani in zlasti pridelovalci zelenjave v ljubljanskih predmestjih.

Tečaj za kurjače in strojnike v Ljubljani, katerega priredi Inšpekcija parnih kotlov za Slovenijo v Ljubljani ob sodelovanju Urada za pospeševanje obrti v Ljubljani se prične v sredo dne 14. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani. Tečaj se bo vršil pod vodstvom ravnatelja urada za pospeševanje obrti, g. ing. G. Gulica.

Mestna zastavljalnica ima tomesečno dražbo februarja 1925 zastavljenih predmetov 15. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne.

Ljubljanski trg. Včerajšnji trg je bil zopet enkrat jako dobro založen. Tudi gob je bilo precej, a njihova cena se še vedno drži, da se bolj izplača kupiti meso. Na trgu je bilo tudi precej domačega črnega in belega grozdja po 4 do 5 Din kg. Tudi cvetlični trg je bil pester in lep. Dobilo se je jako lepo jesensko cvetje. Kupovalo se je jako živahno.

Iz Štajerske.

IZ MARIBORA.

SLOVENSKA KOROŠKA KLICE

zato se ji odzovimo mi, ki smo že politično ujedinjeni in skupni narodni državi. Ob petletnici plebiscita mora vsak Slovenec in vsaka Slovenka pokazati svojo ljubav do koroških bratov in sestra! Zato ponovno opozarjamo na prireditve, ki se vrše pod imenom

Koroški dan

9., 10. in 11. t. m. v Mariboru. V petek, dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v Zadržni gospodarski banki

Koroški narodnoobrambni večer,

kjer so na sporedu: govor pisatelja Fr. S. Finžgarja, orkestralne točke slovenskih pesmi, Aškercov dramatični prizor »Knez Volkun«, deklamacija »Tožba koroških Slovencev«, a pevci bodo zapeli večno lepo »Gor čez izaro.« Za stroške se bo pobirala mala vstopnina od 1 do 6 Din. V soboto pa se vrši v Narodnem domu

Koroška akademija,

ki jo priredi Jugoslovanska Matica v Mariboru z zelo izbranim sporedom. Slavnostni govornik je prof. g. Fr. Kovačič. V nedeljo, dne 11. t. m. dopoldne pa boče pokazati Maribor, da stoji kot en mož za prava naših neodrešenih koroških bratov.

Nedeljske manifestacije

naj se udeležijo vsa društva, tako kulturna in prosvetna, kakor tudi strokovna, s svojimi zastavami in z vsem svojim članstvom. Natančnejši spored bo sporočen po časopisih vsem pravočasno. Društva se zbirajo jutraj ob pol 9. uri na določenih prostorih v Vrazovi ulici, najbolje pa je, če prikorakajo v sprevidu že skupno zbrani iz svojih društvenih prostorov. Porabimo še zadnje dni vsi brez razlike, da bo udeležba pri vseh prireditvah res veličastna in da bodo vse manifestacije za našo slovensko Koroško vredne dostojanstva slovenskega naroda!

Prosvetna Zveza v Mariboru.

• • •

Občni zbor Slov. pevskega društva Maribor se vrši dne 12. t. m. ob 18. uri v dvorani Zadržne gosp. banke.

Izpremembe v mariborski operi. Ravnatelj opere, g. Andro Mitrovič je premesčen k zagrebški operi kot dirigent in operni tajnik (pomočnik, oz. namestnik ravnatelja opere), ga. Anđica Mitrovičeva pa je angažirana ravnatelj kot operna pevka (mladodramatski sopran). Oba umetnika pa ostaneja mariborske mu gledališču ohranjena tudi nadalje, ker sta vezana kot stalna gosta, da absolvirata v Mariboru dober del repertoarja. — Na novo je angažirana v Mariboru kot pevka ga. Marija Križeva, bivša članica osješkega, novosadskega in subotičkega gledališča ter g. Lojze Herzog kot kapelnik. — Opera in opereta se bo gojila tudi nadalje, najmanj v dosedanem obsegu.

Telefonska centrala v Mariboru. Kakor je »Slovenec« že svoječasno poročal, je padla zadeva za avtomatično telefonsko centralo pri nas v vodo. Izvedli smo pa, da je dospelo na račun reparacij iz Berlina 6 novih navadnih telefonskih central za po 100 naročnikov, ki jih v kratkem prepeljejo iz Ljubljane v Maribor. Namesto Maribora je pa dobil avtomatično telefonsko centralo Novi Sad, kjer je sedež poštnega in brzojavnega ravnateljstva za Vojvodino. Maribor dobi konečno tudi novo a sicer navadno centralo, ki bo pa le bolj pripravna kot dosedanja. Škoda velikih stroškov, ki jih je zahtevala preureditev prostorov za avtomatično telefonsko centralo na tukajšnji glavni pošti.

IZ CELJA.

Osebnosti v gimnaziji. Za profesorja na celjski gimnaziji je imenovan Vinko Levčnik; učitelj slovenščine na istem zavodu Josip Gorečan je upokojen.

Srečne efektne loetrije. Dijaškega podpornega društva v Ljubljani se dobijo vsak dan med uradnimi urami (od 9—12, od 15 do 17) v tajništvu Jugoslovanske Strokovne zveze in tajništvu Slovenske Ljudske Stranke (Beli vol); dobijo pa se tudi po trafikah na Aleksandrovi cesti in v Gosposki ulici.

Znana velenemška trdnja, knjigarna Fr. Rasch v Celju se nahaja v plačilnih težkočah in se je obrnila do svojih upnikov, da pristanejo na 15 odst. izvensodno poravnavo, a to le za slučaj, če se lastniku Fritz Raschu posreči trgovino prodati.

IZ PTUJA.

Koroški večer bo priredila podružnica Jugoslovanske Matice v soboto zvečer ob 8. v Narodnem domu. Vršilo se bo predavanje, nastopil bo pevski zbor, slišali bomo tudi mladinsko petje.

Sestanek krajevne organizacije SLS za mesto Ptuj se je vršil zadnjo soboto v gostilni pri Zamorcu. — Poročal je poslanec Ivan Vesenjak.

Trgatev se je v okolici že pričela. Na Mestnem vrhu in Kicaru berejo že vse vprek, dočim v Halozah šele samo »podbirajo« in čakajo, da bo topli oktober posladil grozdje. Zgodnje vrste pa tudi že tu bero. Prava trgatav se v Halozah prične šele o Tereziji. Tedaj je vse zrelo in ob obilici solnce tudi vse sladko.

Prestavljen je suplent na drž. realni gimnaziji v Ptuj. Tomo Cajnar na državno realko v Ljubljano, suplent na drž. realki v Ljubljani g. Stanko Sila pa na drž. realno gimnazijo v Ptuj.

Na pedagoško šolo v Zagreb sta odšli iz Ptuja gđ. Vrhovnik, učiteljica na dekliški meščanski šoli in Milica Senčar, učiteljica na okoliški šoli.

Toča je zadnji petek potolkla pri Sv. Duhu v Halozah; še več škode je napravila na sosednjem Hrvatskem.

in se laska periferiji. Ne moremo si misliti, kako razlogi so vodili vodstvo Narodnega gledališča, da je vpriporilo in na novo opremilo to igro, ki bo kajpada pri nas uspevala, gotovo je samo to, da je senzacija, estetska neobčutnost, volja po skrajnih efektih že od nekaj pričala o propadu gledališča in družbe. Mi odklanjamo ta gledališki film, če tudi kaj nastopi svojo pot po Evropi. Igrali so splošno dobro. Glavni vlogi sta imela g. Rogoz in ga. Nablocka. F. K.

Ljudski oder v Ljubljani

Nedelja dne 11. oktobra 1925 ob pol osmih zvečer: POZNA POMLAD. Ljudski igrokaz v petih dejanjih. (Noviteta. Prvič na odru.)

Cerkveni vestnik.

Konferenca sodalitatis za ljubljansko okolico bo v sredo 14. oktobra ob 10. dop. na Viču. Gg., ki ne morejo priti, naj obvestijo čimprej župni urad na Viču.

Orlovski vestnik.

»Orel« Krakovo-Trnovo ima svoj redni fantovski večer v petek dne 9. oktobra t. l. ob 8. zv. v društveni dvorani Kolezijska ul. 1. Na tem večeru se bomo spomnili naših bratov v tužnem kotranu in zaslužnjem Primorju. — Govori br. dr. Basaj. — Točna udeležba za vse redne člane dolžnost, starešine in novi člani pa vabljeni. —

Damski plašči

najnovjših modelov, krasno blago, a kožuhovino ali brez se nedvomno dobijo najceneje pri trdku Fran Lukič pred Škofijo. Modni ševit plašč je od Din 450.— dalje. — Velur plašč od Din 600.— dalje.

Krekova socialna šola.

V ponedeljek zvečer se je v prostorih J. S. Z., Stari trg 2-I. v Ljubljani otvorila »Krekova socialna šola«. Šola bo trajala do 20. decembra. Predavanja se vrše izvenšiš sobote vsak delavnik od 7 do 9 zvečer tako, da poučujeta vsak večer po dva profesorja. Predavatelji so sledeči: Prof. Evgen Jarc, dr. I. Puntar, prof. dr. Capuder, prof. Iv. Dolenc, dr. Štefan Skubic, dr. A. Gosar, dr. p. A. Tominec in Jos. Gostinčar. Šola bo redno posečalo 22 udeležencev, poleg tega pa od prilike do prilike tudi mnogi drugi.

Šola je otvoril g. Gostinčar, poudarjajoč važnost tega dne. Le izobraženo delavstvo bo kos težkim nalogam bližnje bodočnosti. Zahvalil se je obenem kat. starešinam, ki so bili voljni prevzeti referate, da pomagajo kultivirati delovno ljudstvo.

Za g. Gostinčarjem je dr. Puntar v kratkih obrisih podal cilje in metode te šole, naglašujoč zlasti, da si mora v celoti osvojiti Krekov program in ga nikdar ne izpustiti z vidika.

Prof. Jarc je poudaril v lepih besedah pomen vzajemnosti med delavstvom in inteligenco ter izrazil upanje, da si bodo delavci in pa inteligentje tudi v življenju ostali prišrčni prijatelji in svetovalci.

Otvoritve se je udeležilo 64 ljudi. Poleg učencev so bili prisotni skoro vsi učitelji ter zastopnik J. S. Z., D. Z. in drugih kršč. soc. delavskih organizacij.

Pouk se sedaj vrši že redno. Naj bi rodila ta šola čbilo dobrega sadu.

Kam smo že prišli?

Dobili smo v roke tiskovino, ki jo razpošilja neko okrajno glavarstvo v Sloveniji o nabornih zadevah. Objavljamo jo, da pokazemo, kako daleč je že napredovalo pačenje slovenskega jezika po nekaterih slovenskih uradih. — Skoraj neverjetno je, kako more slovenski uradnik tako pozabiti, da je sin slovenske matere in da mora uradovati za Slovence zaenkrat še slovenski. Primer nam kaže: — Poglavar sreza... Št... Izsleditev rekruta, ki ima pristupiti na nabor. Zupanstvu občine... Rekrut... roj... pristojen... ni pristupil na nabor za dan... niti je izostanek opravičil. Pozivam zupanstvo, da preduzme takoj energične poizvedbe za istim in rezultat semkaj sporoči. Za rekrute, ki so umrli, zahtevati od župnog urada smrtni list. — Poglavar sreza v. z. admin. kapetan II. kl. Podpis. — Neka poznejša rešitev pa se glasi: Zupanstvu občine... s prošnjo za izveštaj, če je imenovani tam pristojen in v rekrutni spis vpisan. — V negativnem slučaju prošim, da ga uputite vojnom okrogur radi naknadnog nabora. Poglavar sreza. Podpis. — Pa menda vendar ni tako zamišljeno jezikovno zedinjenje jugoslovanskih »plemen«? To bo lepa kolobocija!

Šolska debata v zagrebškem občinskem svetu.

Na zadnji seji zagrebškega mestnega sveta dne 6. t. m. je došlo do burne debate o šolskem vprašanju. Debatu je izzval sam. demokrat Serdar, ki se je pritoževal proti postopanju šolskega odbora in premali skrbi za šole. Večina je burno ugovarjala in kilcala, da je politična preganjanja v šolo uvedel Pribičević. Obč. svet. župnik dr. Rittig je v svojem govoru naglašal, da je Pribičević omejil kompetenco šolskega odbora in mu onemogočil uspešnejše delo. Govornik misli, da more imenu velike večine mestnega zastopstva reči, da mesto ne bo dalo niti pare za zgradbo srednješolskih zavodov, dokler bo vladal v njih Pribičevićev duh. Ako se bo kdaj obrnilo na bolje in se bo hrvatski duh vrnil v hrvatske šole, tedaj Zagrebu za njegovo mladino nobena žrtve ne bo pretežka. — Obč. svet. Tomašić je istotako poudarjal, kako je Pribičević pravilnik vzel mestnemu šolskemu odboru vsako oblast in mu je pustil le dolžnost, da glasuje za potrebne kredite. Pribičevići pristaši naj naslove torej svoje pritožbe na drug naslov.

Krvavi izgredi v Italiji.

Zadnje dni so bila razna italijanska mesta zopet pozorišča krvavih fašistovskih izgredov. Začelo se je v Firenzi, kjer se je že dalj časa bil neizprosni boj med fašisti in prostozidarji. Minolo soboto zvečer je prostozidar Benciolini ustrelil člana fašistovskega direktorija Luporinija. Nato so od vseh strani privreli fašisti in začeli izvajati represalije. Poleg Benciolinija so ubili bivšega Avantičevega urednika odvet. Consola in nekega drugega socialističnega politika, socialista Pilatija pa so težko ranili. Opustošili so več stanovanj in trgovin. Podobno so divjali fašisti v Livornu, kjer so težko pretepli celo vrsto oseb ter opustošili in požgali več odvetniških pisarn in mnogo trgovin. Odvetniku Corkosu so fašisti odtrgli brke. — V Rimu so fašisti opustošili prostore unitarskih socialistov in razne odvetniške pisarne. Napasti so hoteli tudi polarsko tajništvo, in uredništvi »Popola« in »Monda«, a jih je policija odbila. Sedaj je za enkrat povsodi zopet nastopil mir.

Spremembe opernega repertoarja. — Vsed tehnični zaprek je neobhodno potrebna sprememba opernega repertoarja in sicer tako, da se poje danes v četrtak za red F opera Aida, ki je bila nameravana za isti red v petek dne 9. t. m. Premijera opere Manon pa se vrši v petek, dne 9. t. m. za red D, mesto danes v četrtak. Abonente in druge posetnike, opozarjamo na spremembo repertoarja. Vstopnice, ki so kupljene za opero »Manone« za četrtak, veljajo sedaj za petek zvečer.

»PERIFERIJA.«

Kot drugo letošnjo novost smo videli snoči pod vodstvom g. Šesta »Periferijo«, delo češkega dramatika Langerja. Pri Langerju ima že »Kamelac« mnogo efektov, ki visijo prav na robu zdravega okusa, brez dvoma pa je »Periferija« neestetično in votlo odsko delo. Če bi ta drama v kakem oziru predstavljala sedanjo smer, bi bilo v resnici žalostno. K sreči je to celo v našem gledališču zapoznel cvet, saj smo zadnja leta videli Molnarja in njegove sorodnike. »Periferija« ima pred njimi to prednost, da diši najbolj židovsko. Molnar je nasproti tej dramatičji še pravi pesnik. Vsebinske in nove odsko senzacije je kriminalna zgodba za ljudi, ki se stalno zanimajo za vstopnice k porotam in justifikacijam; ti se s svojo neobčutnostjo in zločinskimi sentimentalnostjo radi zanimajo za podrobnosti zločinskega življenja in za slasti revolverske romantike. Ker pa mora že po svoji estetski lažljivosti imeti vsak šund svojo moralo, jo ima tudi »Periferija«. To je romantični čar, ki spremlja srečo nedolžnega morilca. V fabuli se čuti, da jo je vodil kriminalni žurnal, kajti opolditvi po Dostojevskega Razkolnikovu, kjer narava zločinceva sili po izpovedi, pisatelj ni bil kos in jo je v kaj ohlapnih in banalnih prizorih natrešel pred gledavca. Le dvoje troje mest spominja na pesnika.

Natakar in plesalec Franci je krotka »piška«, prišel ravno iz zapora; samo stražju je nekoč, ko so drugi hoteli vlomiti in krasti — krivci so ušli, on pa je vzel vse nase. Sedaj hoče začeti novo življenje. Seznanj se s cestno prostitutko. Tudi njo

hoče s svojo ljubeznijo rešiti in z njo živeti; a prvega moškega, ki ga najde pri nji, nehoti ubije. Stori je, kot vidi, dobro delo, ker je rešil njegovo ženo sivega in nezvestega moža, a moriti ni njegova narava, čeprav se v navalu ljubezni tega ne zaveda. Ta umor mu sprva prinese še srečo. Podeduje obleko umorjenčeve. Potepin postane eleganten plesalec. Z Anči plesata po nočnih zabaviščih in zasluži mnogo denarja. A Franci ne more molčati o zločinu. Pri vsi sreči se čudno oglašča v njem bolelost, da bi razkril svoj zločin. Pove ga prijateljcem, potem ženi umorjenčevi — nato sodnji. Nič ne verjame. Svet je gluha za njegovo vest, a glas po pomirjenju je vedno neznošen. Star, izgnanjen sodnik mu nasvetuje zadnje sredstvo: nov umor. Tako pride vsaj pravici v roke. A on moriti ne zna, ne more, ker je »piška«. Reši ga Anči. Izpove se mu, da ga je ves čas varala; da je ostala pri vsi njegovi ljubezni kot je bila prej. Toda Franci jo preveč ljubi. Ne more ji storiti nič žalega. Tu ga Anči ukani. Ko jo objema in grli, mu gladi roke in ga spodbuja, naj jo še tesneje prižme. Ko jo Franci izpusti iz rok vidi — da jo je nehoti umoril. Zdaj je rešen, zdaj verjame pravica tudi prvi zločin. — Res je, da v ti vsebini ni frivolnosti, pa je v nji nič manj nemoralno nasprotje: deloma sentimentalnost deloma brutalnost in efektih, ki jih pravi pesnik in odrski umetnik ne pozna. Vse brutalnosti se gode pred našimi očmi: že v 3. sliki uboj, nato oblačenje trupla na odr, nalaganje in odnašanje; 4. slika je vsa posvečena prenašanju umorjenčevega trupla; skesanji morilec se nato z golim nožem pripravlja na nov umor itd., dokler sentimentalno davljenje ne zaključijo te kapelniske muzike brutalnih efektov, ki jih sicer ta pa tam v gledališču le posamič najdemo. To, kaj suho izvirnost podpira velika odrska ambicija. Igra zahteva 15 slik, ki se vrše zdaj v stanovanjskem brlogu, zdaj v gostilni, na cesti, v drevedu, baru. Polovico bi jih brez posebne škode lahko črtali. Tako je ta gledališka zaboda, ki priča, da je po snovi in formi nastala iz strahu pred konkurenco kina. Hoče konkurirati s tem, da zataji umetnost

Velikanska goljuflja.

V SOLARNI KREKA (BOSNA). — DRŽAVA OŠKODOVANA ZA 3 IN POL MILIJONA DINARJEV. — GLAVNI KRIVEC URADNIK MONOPOLSKÉ UPRAVE.

V solarni Kreaka pri Tuzli v Bosni so odkrili ogromne poneverbe in kot glavne krivice zaprli pooblaščenca monopolne uprave v Belgradu Živanovića, trgovskega agenta v Tuzli Ivezicia in njegovo ženo ter oficijala na vel. županiji v Tuzli Perića. Nadaljne aretacije se pričakujejo. Goljuflja se je vršila na sledeči način: Kemična tovarna v Jajcu ima z monopolno upravo pogodbo, po kateri dobiva iz državne solarne v Kreaki za industrijsko predelavo (tovarna proizvaja kloro apno in jedki nafton) mesečno do 50 vagonov industrijske soli po ceni 7000 Din za vagon. Razlika v ceni za čisto kuhinjsko in industrijsko sol je namreč ogromna: dočim stane sol za industrijske svrhe 7000 Din vagon, stane ista množina čiste kuhinjske soli 34.000 Din. — Tovarna v Jajcu pa je rabila mesečno samo po 10—20 vagonov soli, torej mnogo manj, nego ji je dovoljeno od monopolne uprave. To je zapečevalo gori navedenega Živanovića in Ivezicia, da sta se lotila velikopotezne goljuflje s soljo, pri čemer so jima pomagale razne druge osebe, ki pridejo prej ali slej na dan. — Živanović je bil, kakor smo že kratko omenili, odposlanec monopolne centrale v Belgradu, ki je izvrševal vrhovno »Kontrolno« nad upravo solarne v Kreaki. Ivezici je imel agenturo v Tuzli in je bil zastopnik tovarne v Jajcu. Kot tak je posredoval pri naročilih soli v Kreaki. Z njim se je zvezal Živanović. Ivezici je začel sedaj naročati za tovarno v Jajcu po

30—45 vagonov mesečno. Solarna v Kreaki je to sol točno odpošljala po ceni 7000 Din za vagon. Tovarna je pa slej ko prej dobivala svojih 10—20 vagonov; vso ostalo sol sta prodala Živanović in Ivezici kot čisto kuhinjsko sol po monopolni ceni 34.000 Din za vagon. To se je godilo na ta način, da so vagone s soljo na postaji v Dobroju prekartirali. Pri tem sta imela seveda pomagače tudi med železniškim osebjem. Kolikor je doslej dognano, je bilo v Dobroju od maja 1923 do letos prekartiranih približno 160 vagonov soli in sta Živanović in Ivezici oškodovala državo za okroglo 3.500.000 Din. Slepariji so prišli na sled, ko je bila železniška postaja Brod reklamirala vrečo soli, ki je manjkala v nekem vagonu. Ravnateljstvo solarne je dognalo, da je bil dotični vagon poslan v Jajce; kako je torej mogel priti v Brod? Uvedli so preiskavo, ki je odkrila opisano ogromno goljufljo. — Naj še dodamo, da je bil Ivezici pred vojno poverjenik Narodne Obrane; začela vojne je bil avstrijski ovaduh in je bil zaradi njega aretiran ugledni sarajevski trgovec Rade Torbica. Po prevratu je bil Ivezici agent sarajevskega policijskega ravnateljstva, odkoder je bil premeščen v Tuzlo in kasneje v Belgrad. Od tam se je vrnil v Tuzlo, kjer je otvoril agenturo in nagloma obogatel. Mož je bil tudi že 8 mesecev zaprt zaradi poizkušene umora.

Naznanila.

Godbeno društvo »Građašćica« Vič-Glince vabi vse podpirne člane na ustanovni občni zbor, ki se vrši dne 11. t. m. ob 9. dopoldne v restavraciji »Novi Dom«. — Odbor.

Klub esperantistov v Ljubljani otvori v torek, dne 13. t. m. v šentjakovski šoli esperantski tečaj za začetnike. Kdor se misli učiti tega važnega

ga mednarodnega jezika, naj se zgleda navedenega dne ob pol 20. v šentjakovski šoli 11. nadst. Mesečna učna pristojbina bo znašala Din 15.—, za dijakke Din 10.

Esperantiste in vse one, ki se zanimajo za Esperanto opozarjamo, da izide v najkrajšem času »Popolna slovnica esperantskega jezika« z malim slovarjem. Interesenti naj se obrnejo pisмено na »Esperantski klub v Ljubljani« (Narodna kavana).

V neizmerni žalosti naznanjamo, da je naš ljubljani soprog, oziroma oče in brat

Dr. Ivan Šusteršič

danes ob 22. uri po daljšem bolehanju previden s svetimi tolažili mirno v Gospodu zaspal.

Ljubljana, dne 7. oktobra 1925.

Begomila Šusteršič, soproga. — Inž. Ferdinand Šusteršič, sin. — Alice Šusteršič, sinaha. — Dvorni svetnik v p. Abdon Šusteršič, — admiral Alois Šusteršič, brata.

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Peto poglavje.

Vihar na Indijskem oceanu.

Dva dni po tej stavi je povedal John Mangles po poldanskem merjenju, da so pri 113° 37' vzhodne dolžine. Popotniki so takoj razgrnili ladijski zemljevid in z veseljem ugotovili, da so še komaj pet stopinj od rtiča Bernouilli. Med tem rtičem in rtičem Entre-casteaux naredi avstralska obala velikanski lok, ki se izmakne sedemindesetemu vzporedniku. Če bi se bil tedaj obrnil »Duncan« proti polutniku, bi brzo zagledal rtič Chatem, oddaljen komaj stodvajset milj proti severu. Ladja je torej plula po tistem delu Indijskega morja, ki ga zakriva avstralska celina.

Mogli so torej z vso verjetnostjo računati, da zagledajo četrty dan na obzorju rtič Bernouilli.

Doslej je zapadnik pospeševal brzino vožnje, a že par dni sem je čimdaljebolj slabel. Počasi se je popolnoma umirilo. Dne 13. decembra je nastala taka tišina, da so se jadra pobilela ob jamborih.

Da ni imel »Duncan« mogočnih kotlov, bi ga brezveterje prikovalo na mesto.

Tvo zračno stanje bi moglo trajati še dalj časa. Zvečer sta se pogovarjala Glenarvan in John Mangles. Mladi kapitan, ki je videl, kako se mu praznijo zaloge premoga, je bil radi tišine zelo slabe volje. Razpel je vsa jadra in jadrea, da bi mogel vjeti vsako najmanjšo sapico, vsak dih, pa zaman. Niti toliko vetra ni bilo, »da bi si napihnil kapo«, kakor pravijo mornarji.

»Mislim, da se ne smemo tako zelo pritoževati, če ni vetra, ga je tolažil Glenarvan. Boljše je nič vetra kakor nasproten veter.

— Vaše blagorodje ima prav, je odgovoril John

Mangles, toda prav takimle tišinam sledi rada huda ura, zato se jih bojim. Sedaj tladramo ob meji monsunov,* ki pihajo od oktobra do aprila od severovzhoda. Če nas zajamejo, nam lahko zelo podaljšajo pot.

— Kaj hočete, John? Če bo zamuda, bo pač zamuda, kaj moremo za to? Saj navsezadnje vendar le ne bo drugega kakor zamuda.

— Res je, če bi ne bilo viharjev in neviht, ki jih radi spremljajo.

— Ali se bojite hude ure? je vprašal Glenarvan in se ozri na nebo, ki je bilo od obzorja do zenita jasno kot ribje oko.

— Da, je odgovoril kapitan, povem pa to le vašemu blagorodju, ker nočem plašiti gospe Helene in gospodične Marije.

— Prav imate. Po čem pa sklepate?

— Po jasnih znakih, da bo nevihta. Ne zanašajte se, mylord, če je za enkrat nebo še jasno. Nobena stvar ni bolj varljiva. Že dva dni sem pada živo srebro neprestano, da je groza. Sedaj je komaj še pri 73 centimetrih, navadna višina pa je 76 centimetrov. To je prerok, ki mu je treba verjeti. In veste, divjanja avstralskega morja se kar bojim, ker ga poznam še od prejšnjih voženj. Pare, ki se zgostijo na neizmernih lediških južnega tečaja, povzročijo silovit zračni tok. Odtod divja borba med mrzlimi polarnimi in toplimi polutnikovimi vetrovi, ki poraja ciklone, tornade, vrtnice in kakor že imenujejo vse tiste viharje, ki se jim ladja nikdar ne izmuzne brez škode.

— John, je odgovoril Glenarvan, »Duncan« je trdna ladja, njen kapitan je izkušen mornar. Naj pride nevihta, znali se je bomo ubranili!

Če je John Mangles razkril Glenarvanu svojo bojazn, je govoril, ker mu je mornarski čut pravil, da grozi nevarnost. Bil je dober »weather wise« kakor

* Monsuni so stalni vetrovi, ki pihajo v Indiji in v Indijskem oceanu, poleti s kopnega na morje, pozimi pa narobe. Kadar se menjajo, nastanejo hudi viharji.

Gospodarstvo.

Težkoče za izvoz žita.

Ljubljana, 7. okt. 1925.

Ko so pred dobrim mesecem prišle prve oficijelne vesti iz Moskve o žetvenem rezultatu v Rusiji, so osupnile vse trgovstvo. Oficijelna cenitev ruske žetve se je glasila: Pridelek pšenice bo znašal 4 milijarde pudov; pud ima 16,38 kg, torej bo Rusija pridelala nad 60 milijonov ton pšenice. Poznejše cenitve so bile sicer nekoliko manjše vendar pa prvotnega zneska niso bistveno zmanjšale. Letošnja žetev v Rusiji pomeni že predvojno množino, ker znaša že celih 95 odst. pridelka v rekordnem letu 1915.

Pred 14 dnevi je objavil svojo cenitev svetovne produkcije žitaric tudi Mednarodni poljedelski zavod v Rimu. Prvikrat po vojni je bila objavljena tudi cenitev ruske žetve, ki je le malo zaostajala za oficijelno rusko cenitvijo.

Toda poslovni svet kljub temu ni hotel verjeti cenitvam ruske žetve. Naenkrat so začele prihajati ladje iz ruskih pristanišč in izlagale ogromne količine žita na evropskih tržiščih. Posledica tega je bilo padanje cen.

Amerika se je prva začela zavedati nevarnosti, ki ji preti od novega faktorja na svetovnih žitnih tržiščih.

Borza v Chicagu je takoj reagirala z nižanjem cen, da more ameriško žito pri oskrbi Evrope konkurirati z ruskim žitom.

Tudi izvoz žita iz naše države je zaradi zniževanja zastal. Visoki prevozní stroški na železnicah in tudi na ladjah onemogočujejo izvoz naših žitaric. Upoštevatí je treba, da znašajo prevozní stroški n. pr. za stot Manitohe pšenice od Newyorka do Dunaja ravno toliko kot za našo pšenico od Novega Sada do Dunaja in sicer po vodi.

K temu pride še dejstvo, da je letošnji žetveni rezultat v celi Evropi dober in da so zaradi tega potrebe držav, ki so prej uvažale velike količine našega žita, manjše.

Radi teh razlogov je zastal izvoz našega žita. Iz naših žitnih centrov v Vojvodini prihajajo vesti, da se skoro nič ne izvažja. Zaradi tega bo najbrže tudi bilanca naše zunanje trgovine trpela, kar seveda ne bo brez posledice za kurz naše valute.

• • •

Zivinski semenj v Ljubljani, dne 7. okt. 1925. Prigon: 66 volov, 93 krav in telic, 15 telet, 250 prascev, 5 ovac, 313 konj in 24 žrebet. Cene so bile sledeče: Voli prvovrstni za kg žive teže 9—10 Din, voli rejeni 8—8,75, krave debele 8—8,50, krave rejene 7—7,50, krave klobasariče 4—5, telice debele 7,50—8,50, bikli debeli težki 9—10, bikli rejeni 7,50—8,50, teleta težja debela 12—13, teleta rejena 10,50 do 11,75, teleta zaklana 14,50—16,50, prašiči špeharji domači 14,50—16,50, peršutarji 12 do 12,50, prašiči zaklani 17,50—18,50, banaški špeharji 19—20, plemenski prasci 6—10 tedenski za komad 150—200, ovce po 5—6 Din za kg žive teže, plemenske krave s teleti po kakovosti za komad 3500—5000 Din, konji po 3500—6000 Din za komad. — Prodanih je bilo: 37 volov, 66 krav, 11 telet, 153 prascev, 5 kostrunov, 86 konj in 9 žrebet. — Današnji semenj je bil precej dobro obiskan. Kupčija je bila precej živahna. Cene so pri goveji živini, teletih in tudi prašičih precej čvrste, ker se tudi nekaj izvažja. Zlasi za debele vole in težka teleta se dosežejo lepe cene. Povpraševanje za debelimi domačimi prašiči je precejšnje. Samo za plemenske in prasce in ovce ni po-

sebnege zanimanja. Kupčija s konji je bila sicer živahna, kupčija pa se ni veliko sklenilo. Vse kaže, da se bodo cene tudi v bodoče krepko držale. (K.)

Važno za našo kovinsko industrijo. Ministrstvo trgovine in industrije v Beogradu potrebuje v svrhu izdaje dovoljenj za carine prosti uvoz predmetov, ki se v naši državi ne izdelujejo podatke o tem, ali se izdeluje v Sloveniji sledeče predmete: 1. surove strojne transmisijske osovine iz Siemens-Martinovega jekla, 2. peteline iz medi in flanže za tekstilne stroje, 3. kolesa iz jeklene litine, 4. jeklene osi, muhe za obode, ekonom. ležišča in drugi material, potreben za izdelovanje in konstrukcije železniških vagonov, 5. kolesje iz trde litine za akumulatorske lokomotive ter 2 osmi iz martinskega jekla, 6. kolesa za tramvajske vozove enostavna in dvojna z zobovjem, in sicilium litiga jekla kakor tudi iz cementiranega in kaljenega materiala. Tvrde, ki izdelujejo navedene predmete naj to naznanijo do 10. okt. 1925 Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Izkaz o stanju Narodne banke z dne 30. septembra 1925. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlika napram stanju z dne 22. septembra 1925.) Aktiva: kovinska podloga 510,4 (— 6,7), posojila na menice 995,0, posojila na vredn. papirje 155,4, skupaj 1150,4 (+ 19,2), račun za odkup kronskega novčanice 1186,3, račun začasne zamenjave 367,1, državni dolg 2068,3, vrednost založenih državnih domen 2138,3, saldo raznih računov 1163,2 (— 54,2); skupaj 9482,2. Pasiva: glavica 28,0 (+ 0,1), rezervni fond 6,4 (+ 0,1), bankovci v obtoku 6097,1 (+ 8,9), rač. začasne zamenjave 367,1, državne terjatve 39,4 (— 25,9), razne obveznosti: po žiru 583,0, po raznih računih 148,0, skupaj 731,0 (— 25,0), vrednost založenih drž. domen 2138,3, ačija 74,6 (+ 0,3), skupaj 9482,2. Obrestna mera je ostala neizpremenjena.

Kovan drobiž za 1 dinar. Iz Belgrada poročajo, da pride tja že drugi teden 20 milijonov kosov drobiža po 1 dinar, ki ga bodo dali v promet najbrže v drugi polovici t. m. Kakor zatrjuje, bodo ves papirni denar za 1 Din pol in četrt dinarja potegnili iz prometa 1. januarja 1926.

Zagrebska trgovska in obrtna zbornica. Minister za trgovino in industrijo je zvišal število članov zagrebske trgovske in obrtne zbornice od 64 na 100. To pa zato, ker je navedena zbornica razširila svoj delokrog na Medmurje in se je spojila z njo tudi senjska trgovska in obrtna zbornica. Dopolnilne volitve za višje število mandatov se takoj razpišejo.

Likvidacija. Trgovska družba Jakob Paučič in drugi, lesna trgovina, družba z o. z. v Novem mestu v likvidaciji, pozivlje upnike, naj prijavijo svoje event. terjatve.

22 žrebanje zastavnih listov in 4½% komunalnih zadolžnic Kranjske deželne banke se bo vršilo dne 15. okt. 1925. Izžrebale se bo nominalne 8000 K 4½% zastavnih listov in nominalne 117.200 K 4½% komunalnih zadolžnic.

Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic, Slavenska banka, podružnica v Ljubljani, Hrv. eskomptna banka, podružnica v Mariboru, Praštediona, podružnica v Celju in Hranilnica in posejilnica v Kamniku r. z. o. z. objavljajo v Uradnem listu št. 93 z dne 5. oktobra t. l. razglase o znižanju obrestne mere v smislu dogovora, sklenjenega med denar-

pravilo Angleži vremenskim prerokom. Neprestano padanje živega srebra v tlakomeru mu je velevalo, naj bo previden in se ne da iznenaditi.

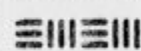
Pričakoval je hudo nevihto. Nebo je sicer še ni dalo slutiti, ali zanesljivi barometer se ni mogel varati. Zračni tokovi prihrume iz krajev, kjer je zračni tlak višji, v kraje, kjer je manjši; čim bližji so ti kraji, tem hitreje je izenačevanje zračnih plasti, tem večja je hitrost vetra. »Duncan« je vozil po krajih, kjer je stalo živo srebro nizko, kjer so bile torej zračne plasti razredčene. Jasno je bilo, da kmalu vstanejo vetrovi, ki bodo skušali pritisk izenačiti.

John je ostal vso noč na mostiču. Proti enajsti se je začelo kopčiti na jugu. John je sklical vso posadko in je dal zviti vsa mala jadra. Zaenkrat je pustil le še glavno in srednje jadro, brigantino ter stranski jadra. O polnoči je vstal veter, skraja lahan, kmalu močnejši, dvanaest metrov na sekundo. Silnejši sunek. Jambori so zahreščali, jadra vzplapolala, notranje stene zajemale, vrvi so drsele. Popotniki spodaj so se zavedli, da preti nevarnost. Paganel, Glenarvan, major in Robert so prišli na krov, ta radoveden, oni pripravljen, da kaj pomaga. Na nebu, ki so je pustili jasno in zvezdato, so se valili gosti črni oblaki, ki so jih ločili pegasti pasovi kakor leopardova koža.

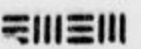
»Huragan? je vprašal tiho Glenarvan Johna Manglesa.

— Ne še, pa kmalu,« je odgovoril kapitan. V tem trenutku je dal povelje, da zvijejo stranski jadra. Mornarji so prihiteli, da izvrše povelje. Tako je bila zmanjšana vetrovna ploskev. Vendar je bil John Mangles mnenja, da je treba obdržati kar največ jader, da bo jahta bolj stalna in se ne bo preveč gugala.

Potem je dal navodila Austinu in prvemu mornarju, kako se ubraniti prvemu navalu viharja, ki je moral priti vsak trenutek. Kakor častnik na ogroženem delu obzidja ni John zapustil niti za trenutek krova. Raz mostič je dajal povelja in skušal izvabiti viharnebu nebu njegove tajnosti.

Priporočamo »Cirilovo« knjižnico v Mariboru: 8. zvezek: Grezy Dusia. Roman. I. del. 16 Din. 9. zvezek: Conan Doyle: V lilijski pušči. Roman. 12 Din. 10. zvezek: Bernetti: Živ polkapan. Povest. 8 Din. 11. zvezek: Camelli: Izpoved socialista (od socialista do duhovnika). 16 Din. 12. zvezek: E. Leénik: Sumi, sumi Dava. Črtice iz mariborske zgodovine 5 Din. 13. zvezek: Linbša: Slovenska aneida. 7 Din. 14. zvezek: ...

nimi zavodi Slovenije na 5% za nevezane vloge, na 7% za vezane vloge.

Somborska produktivna borza. V torek, dne 6. t. m. je začela poslovati Somborska borza, ki šteje že okoli 250 članov. Borzni promet se vrši dvakrat tedensko: v torek in petek.

Tekstilni vzorčni semenj. V Amsterdamu se vrši tekstilni vzorčni velesej v industrijski palači od 7. do 16. novembra.

Avstrijski dohodki od naložb kapitala v inozemstvu. Dr. Hertz računa, da je najmanj polovica mobilnega kapitala stare Avstrije bila imovina prebivalcev sedanje Avstrije. Po njegovih računih je Avstriji došlo iz inozemstva od samostojnih podjetij 446 milijonov zlatih kron, od dividend 97 milijonov kron in od zemljiških posestev 55 milijonov, skupno 598 milijonov zlatih kron, kar je vsekakor znatna aktivna postavka v avstrijski plačilni bilanci.

Plovne zveze Trsta z Levanto. Iz Trsta poročajo, da je Tržaški Lloyd uvedel več novih zvez z Levanto. Tako vozijo sedaj tovorni parobrodi vsakih 14 dni v Aleksandrijo in pa ravnotako vsakih 14 dni v pristanišča egejskega morja. Razen tega vozi vsak mesec več posebnih parobrodov v levantska pristanišča, ki pristajajo tudi v lukah, ki niso v voznem redu določene za pristanek. Dosedanja štiri-najstredneva linija Trst—Palestina (traja pet dni) se bo od srede t. m. izpremenila v tedensko. Po novih voznih redih traja potovanje Trst—Aleksandrija 73 ur, Trst—Carigrad po zopetni otvoritvi Korintskega prekopa 72 ur in Trst—Pirej 48 ur.

Vodič na Lyonski velesejem. — Uprava lyonskega velesejma pošlje vsem na zahtevo brezplačno novi vodič lyonskega velesejma za leto 1926 (1. do 14. marca). Pisati: Foire Internationale de Lyon — Lyon — Hotel De Ville.

Borze.

7. oktobra 1925.

Denar.

Zagreb. Berlin 13.42—13.52 (13.42—13.52), Italija 225.48—228.08 (226.65—229.05), London

272.71—274 (271.70—274.70), Newyork 56.13—56.73 (56.175—56.775), Pariz —, Praga 166.58—168.58 (166.56—168.50), Curih 10.86—10.94 (10.865—10.945), dolarji 55.45—56.05 (55.45—56.05).

Curih. Belgrad 9.1875 (9.1875), Pešta 72.60 (72.60), Berlin 123.40 (123.50), Italija 20.75, London 25.11 (25.1075), Newyork 518.50 (518.75), Pariz 23.85 (24), Praga 15.36 (15.35), Dunaj 73.15 (73.15), Stokholm 13.925, Bukarešt 2.50, Sofija 3.79 (3.79), Madrid 74.75 (74.75), Varšava 87 (87), Amsterdam 208.40 (208.45), Bruxelles 23.30 (23.20), Oslo 101.50, Kopenhagen 124.50, Atene 7.60.

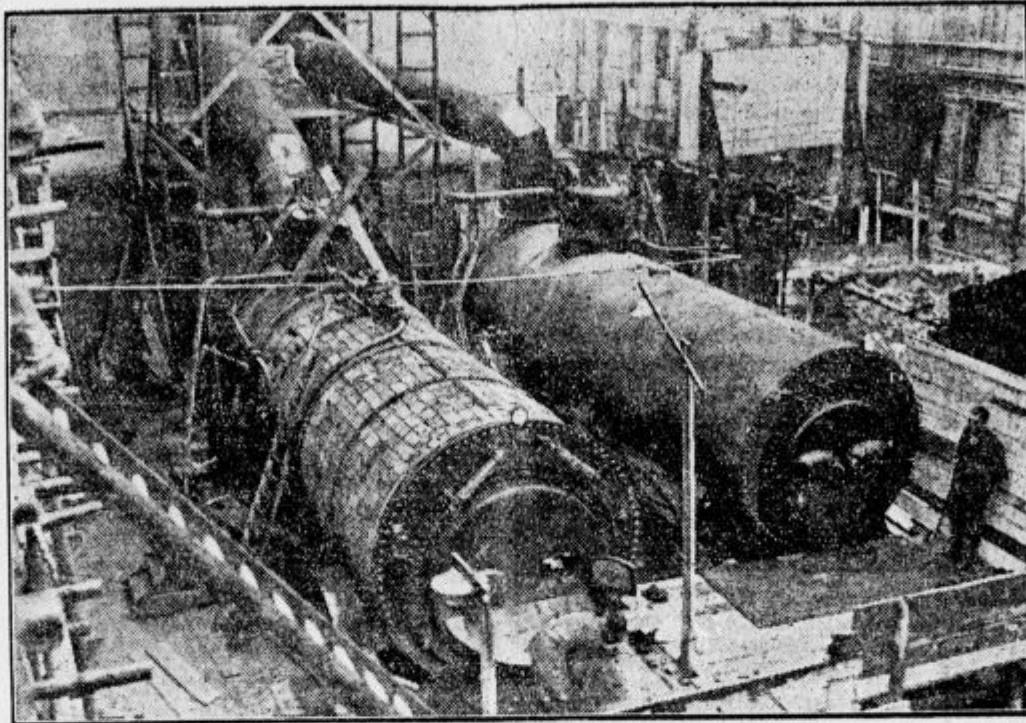
Dunaj. Devize: Belgrad 12.5475, Kodanj 170, London 24.29, Milan 23.36, Newyork 708.15, Pariz 32.68, Varšava 115.50. — Valute: dolarji 709.3, angleški funt 34.31, francoski frank 92.61, lira 28.28, dinar 12.525, češkoslovaška krona 20.965.

Praga. Lira 135.75, Zagreb 60, Pariz 158.75, London 163.40, Newyork 33.75.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7 odstot. invest. posoj. 81 den., vojna odškodnina 240—352, zastavni listi 20—25, kom. zadolžnice 20—25, Celjska 201—204, Ljublj. kreditna 225—240, Merkantila 101—102, zaklj. 101, Prašedion 1000—1010, Kred. zavod 175—185, Strojne 123—127, zaklj. 125, Trbovlje 358 den., Vevče 120 den, Stavbna 165—180, Šešir 125—150.

Zagreb. 7 odstot. invest. posoj. 81 zaklj., voj. odškodnina 338—340 za okt. 340—343, za nov. 343—344, Hrv. esk. 130—132, Kred. 135—136, Hipobanka 72.50—73.50, Jugobanka 109—110, Prašedion 1000—1005, Ljublj. kreditna 220 den., Slavenska 49—50, Srpska 144—145, Narodna banka

Centralna kurjava na cesti.

Zaradi štrajka ni bilo mogoče dovršiti naprave za centralno kurjavo v poslopju nemške državne banke v Berlinu. Zato so začasno postavili velike kotle na cesti, ki ogrevajo celo poslopje.

4200—4500, Eksploatacija 49—51, Sečerana 515—520, Nihag 40 zaklj., Gutmann 400—425, Slavej 150 bl., Trbovlje 360 bl., Vevče 120 zaklj., Danica 68 bl., Brod, tvorn. vag. 85—90.

Dunaj. Don-savska-jadr. 624.500, Zivno — Alpine 276, Greinitz 138, Kranjska industrijska 320, Trbovlje 440, Hrv. esk. 169, Leykam 173, Jugobanka 139, Hip. banka 92.530, Avstrijske tvornice za dušik 100, Gutmann 172, Mundus 800, Slavex —, Slavonija 63.

Blago.

Ljubljana. Les: Buhovi hlodi poljubna dolžine, od 25 cm naprej, feo nakl. post. 2 vag 225—225, zaklj. 225; late 25-50, 30-50 monte, feo m. 550 bl.; frize od 4—10 cm, od 25—60 cm, feo meja 1800 bl.; hmelovke, ravne neobeljene od 6 m naprej, komad feo meja 6.25. — Zito in polj. pridelki: pšenica domača, feo Ljubljana 255 den.; koruza stara, feo sremška postaja 180—185; koruza nova, umelno sušena, feo sremška postaja 162.50 bl.; koruza nova, par. slav. post. okt. nov. dec., 100 odstot. kasa pri sklepu 122.50 bl.; koruza nova v storžih, par. slav. post. 75 bl.; fižol ribničan, feo Ljubljana 320 den.; fižol mandolon, feo Ljubljana 300 den.; fižol prepičar, feo Ljubljana 350 den.; orehi prekmurski, feo nakl. postaja 700 den.; krompir beli gladki, feo nakl. post. 65 den.

Poizvedovanja.

Našla se je denarnica z manjšo vsoto v Ti voli. Dobi se v trgovini Marchiotti, Sv. Pexra ce sta 30.

Našel se je te dni na Starem trgu uhan. Do bi se v Florijanski ulici 11-1.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 396 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Baromet. višina v mm	Term. meter v C	Relativna vlaga v C	Nego. vetrov	Uradno v mm
6./10. 21 h	743.0	10.3	0.5	d. j. v.	
7./10. 7 h	741.0	10.0	0.6	megla	
7./10. 24 h	739.7	14.1	0.8	jasno	

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znakol

Sprejem natakario

(tudi začelnico), za gostilno na deželi pri kolodvoru. — Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Natakario« št. 6759.

DOBER ZASLUZEK

Sprejme se upokojen železničar kot POTNIK proti proviziji. Ponudbe pod »Trenzen in resen delavec« 6754 na upravo »Slovenca«.

Služkinjo

pošteno, snažno, večšo tudi kuhanja in nekoliko šivanja, sprejme manjša družina na Gorenjskem. Nastop takoj. Plača 250 Din mesečno. Takojšnje ponudbe na upravo lista pod: Stalna služba 6900.

Kuharica

čajna vsega gospodinjstva, zelo pridna, snažna in skrbna, išče službo v župnišču, tudi izven Jugoslavije. Nastopi takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 6796.

Angleščina!

Miss FARLER prične s poukom dne 15. oktobra 1925, Dvořakova ulica 3, III. nadst.

Mlad trgov. pomočnik, vešč slovenskega in nemškega jezika, išče službo v specijalnih trgovini; gre tudi 1—2 meseca brez plače. Naslov pove uprava »Slovenca« pod šifro: »PRIDEN« štev. 6900.

PET KANARČKOV

dobri pevci, naprodaj. — GOLOB, Cekičev grad.

2000 DIN NAGRADE

dobi, kdor preskrbi LOKAL na Krakovskem nasipu, Rimski cesti, in v zameno stanovanje v trnovskem, krakovskem ali dvorskem okraju za moje v Zagrebu. — Prednost držav. uslužbenec. Naslov v upravi pod: 6799.

4 betonirani hlevi

(vsak za 2 konja), pripravljeni tudi za skladišča, bivše živ. bolnice na Poljanski cesti, se oddajo takoj najvišjemu ponudniku. — Ponudbe je poslati na Kmetijsko družbo, Turjaški trg št. 3.

Klavir ali pianino

iščem v posojilo proti mesečni odškodnini. Pozneje ga event. kupim. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Klavir« štev. 6902.

Večjo količino

OVČIN in KOZIN črnih, rujavih in čreslenih za gornje usnje kakor tudi za glazé in ševret, prodaja po ugodni ceni »Čevljarska gospodarska zadruga«, r. z. z o. z., TRŽIČ (Gorenjsko), v likvidaciji. 6795

Bučno olje

pristno, se dobi v trgovini A. SVETINA Kongresni trg 3 - Ljubljana.

Domači kostani

v vsaki množini, kupuje trgovina A. SVETINA Kongresni trg 3 - Ljubljana.

Opekarna „EMONA“ na Viču - Brdo

Pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta 23, Telefon 207

Priporočila svojo bogato zalogo zidne opeke, žlebakov in strešnikov vseh vrst po zelo ugodnih cenah.

KUPUJEM

bukove in hrastove hlode ter bukove in hrastove parcele na stoječem za posekati v lastni režiiji. Ozira se le na ponudbe z navedbo množine in cene. PRODAJAM: drva, odrezke od žage in parket po nižini ceni, dokler traja zaloga. — IVAN ŠIŠKA, tov. parket in parna žaga, Ljubljana, Metelkova 4.

Res je, da

denar, ki ga izdaste za reklamo, nikdar ni zavracen, zato ker

ima reklama

za Vas veliko korist, če jo naročite o pravem času in v takem časopisu, ki ga na deželi največ bero. Vsa tozadevna zanesljiva pojasnila Vam da uprava »Slovenca«, ki Vam s tem prihrani mnogo truda in stroškov ter zagotovi

vedno uspeh!

Premoč - Čedin

Wollova ulica 1. II. Telefon št. 56.

Meblovano SOBO

s posebnim vhom, elektr. razsvetljavo ter s hrano — ODDAM gospodu ali gospodični. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod štev. 6798.

Urad za posredovanje obrti v Ljubljani

ima nad 100 m²

steklene stene

na prodaj. Staklo je deloma navadno, deloma mlečno. Ogledajo se lahko stene v prostorih urada, Dunajska cesta št. 22

Naznanjamo tužno vest, da je naš oče, ded in praded, gospod

Janez Jeras

zasebnik

dne 7. oktobra 1925, previden s svetimi zakramenti, v 86. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v petek, dne 9. oktobra, ob 8 zjutraj iz hiše žalosti, Zg. Šiška 39, na pokopališče v Dravljje.

Svete maše se bodo brale v župniški cerkvi v Šent Vidu nad Ljubljano in v Komendi pri Kamniku.

Dragega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.

Komenda - Ljubljana, dne 7. oktobra 1925.

FRANJA MEJAC, hči.

ANDREJ MEJAC, JOŽE ČERNE, zeta. — VITSLAV, FRANJO in LOJZE MEJAC; JOŠKO ČERNE, vnuki. — MILKA SLOKAR, VIDA MEJAC, vnukinja. — JANEZEK in NADA SLOKAR, pravnuka.

Vsaki petek sveže morskeribe

Ant. Stacul

Ljubljana, Selenburgova ulica 4

Telefon št. 202

la dalmatinski

Portland cement

svetovno znane znamke

„TITAN“ tvornice „Dalmatia“ d. d.

Sušurac pri Splitu

Obrnite se za ponudbe na izključno zastopstvo za Slovenijo

Gregovič & Co., Ljubljana Selenburgova ulica št. 7

Telefon 956

Poštini predal 167

IŠČE SE trezen in zanesljiv

šofer

ki razume izvršiti sam vsa poravila, za tri nove osebne automobile na deželi v Sloveniji. Zmožen naj bo tudi nemškega jezika. Točne pism. ponudbe na upravo lista pod: »IZURJEN ŠOFER« št. 6750.

Zahvala.

Za vse dokaze odkritosrčnega sočutja ob prerani smrti naše nad vse ljubljene, dobre in nepozabne sestre, kakor tudi za mnogoštevilno spremstvo na njeni zadnji poti najsrčnejša hvala!

Dalje se iskreno zahvaljujemo darovalcem prekrasnih vencev in šopkov, in onim, kateri ste obiskali našo ljubljeno za časa bolezni in zanj molili. — Bagopokojno priporočava v blag spomin in pobožno molitev!

Ljubljana, dne 7. oktobra 1925.

Globoko žalujoči sestri

Fani in Ivanka Gestrin.

Zahvala.

Za vsa sožalja ob izgubi najine predobre, nepozabne tašče oziroma stare mame, gospe

Pavle Karolnik

izrekava tem potom vsem najlepšo zahvalo. Maša zadušnica se bo darovala dne 9. okt. v križevniški cerkvi ob pol 7. uri.

Ljubljana dne 6. oktobra 1925.

TEKLA in MARA JASOVČ.

Alfonz in Frančiška pl. Wurzbach naznanjata, da je njuna preljubna hči

baronica Waltruda Wurzbach

po kratki bolezni, previdena s svetimi zakramenti, na Dunaju zaspala dne 2. oktobra 1925.

Mesto posebnega obvestila.